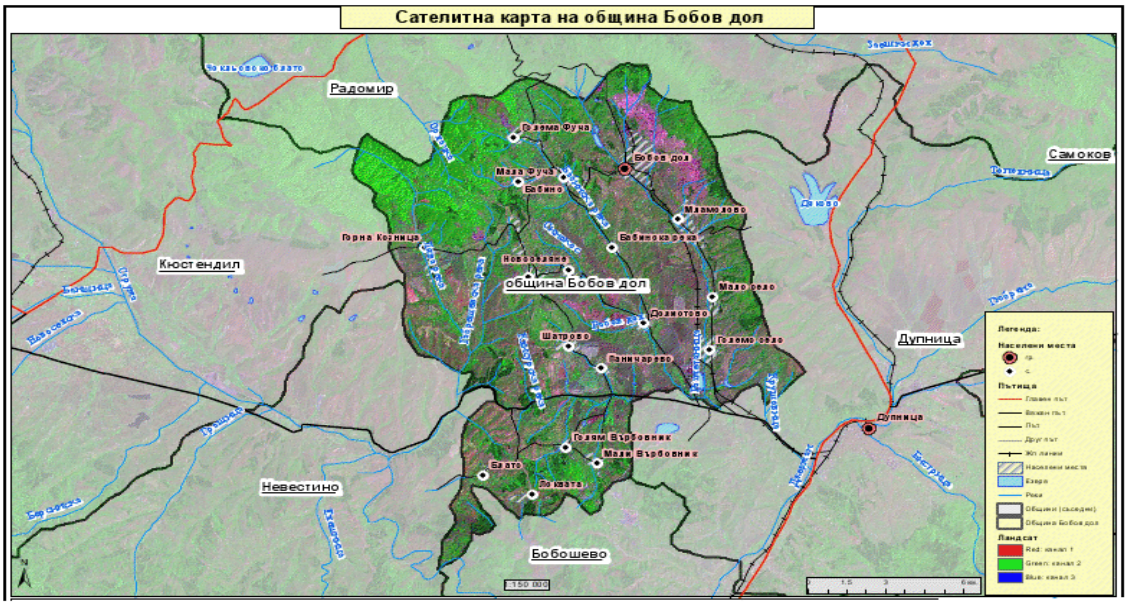
АКТУАЛИЗИРАН ДОКУМЕНТ

ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА БОБОВ ДОЛ 2007-2013 г.

ОКТОМВРИ 2011 Г.

СЪДЪРЖАНИЕ

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ.....3

ВЪВЕДЕНИЕ.....5

I. Актуализиран социално-икономически профил на общината.....8

1.1. Основни географски характеристики и селищна структура.....8

1.2. Природни ресурси и културно-историческо наследство.....11

1.3. Човешки ресурси.....20

1.4. Стопански сектор.....33

1.5. Техническа инфраструктура и опазване на околната среда.....44

II. Актуализиран SWOT анализ.....47

III.Актуализирана стратегия за устойчиво интегрирано местно развитие.....48

3.1. Визия за развитие на общината.....50

3.2. Стратегически и основни цели за развитие на общината.....51

3.3. Приоритети, специфични цели и мерки.....53

IV. Актуализирана индикативна финансова таблица.....59

V. Система от индикатори и действия за наблюдение и оценка.....70

VI. Прилагане на принципа на партньорство и осигуряване на информация и публичност.....73

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ, ГРАФИКИТЕ, СХЕМИТЕ.....76

ПРИЛОЖЕНИЯ:

1. **АКТУАЛИЗИРАНИ ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА.....78**
2. **СТРАТЕГИЯ НА ОБЩИНА БОБОВ ДОЛ.....79**

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

АЗ – Агенция по заетостта

АДИРПРЮЗР – Актуализиран документ за изпълнение на Регионален план за развитие на Югозападен район 2010-2013

ВЕИ – възобновяеми енергийни източници

ГПСОВ - градски пречиствателни станции за отпадъчни води

ДМА – дълготрайни материални активи

ДБТ – Дирекция „Бюро по труда”

ДГС – Държавно горско стопанство

ЕИСУРР – Единна информационна система за управление на регионалното развитие

ЕО – екологична оценка

ЕСФ – Европейски социален фонд

ЕФРР – Европейски фонд за регионално развитие

ЗООС – Закон за опазване на околната среда

ЗРР – Закон за регионалното развитие

ЗТ – защитени територии

ИАОС – Изпълнителна агенция по околна среда

ИКТ – информационни и комуникационни технологии

ИСУН – Информационна система за управление и наблюдение на средствата от Структурните инструменти на Европейския съюз

М - мярка

МРРБ – Министерство на регионалното развитие и благоустройството

МО – Междинна оценка

МОИОСРОК – Междинна оценка за изпълнението на Областната стратегия за развитие на Област Кюстендил

МОСВ – Министерство на околната среда и водите

МСП – малки и средни предприятия

НИРД – научно-изследователска и развойна дейност

НПО – неправителствени организации

НПРР – Национален план за регионално развитие

НСИ – Национален статистически институт

НСОРБ – Национално сдружение на общините в Република България

НСРР – Национална стратегическа референтна рамка

NUTS – обща класификация на териториалните единици за статистически цели, прилагана от ЕВРОСТАТ за регионите в Европейския съюз

ОДЗ – Областна дирекция „Земеделие”

ОП – Оперативна/и програма/и

ОПАК – Оперативна програма „Административен капацитет”

ОПОС – Оперативна програма „Околна среда”

ОСЗ – Общинска служба „Земеделие”

ОСР – Областна стратегия за равитие

ОПР – Общински планове за развитие

ОПРКБИ – Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика”

ОПРР – Оперативна програма „Регионално развитие”

ОПРСР – Оперативна програма за развитие на сектор “Рибарство”

ОПРЧР – Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”

ОУ – основно училище

ОУП – общ/и устройствен/и план/ове

ОЦ – основна цел

П - приоритет

ППЗРР – Правилник за прилагане на Закона за регионалното развитие

ПРСР – Програма за развитие на селските райони

ПСОВ - пречиствателни станции за отпадъчни води

ПЧИ – преки чужди инвестиции

РИОСВ -Регионална инспекция по околната среда и водите

РПР – Регионален план за развитие

РСЗ – Регионална служба по заетостта

СИФ – Социално-инвестиционен фонд

СОУ – средно общообразователно училище

СУОС – система за управление на околната среда

СЦ – специфична цел

ТБО – твърди битови отпадъци

ТГС – трансгранично сътрудничество

ТИЦ – туристически информационен център

ТСБ – Териториално статистическо бюро

ЦДГ – целодневна детска градина

ЮЗР - Югозападен район

ВЪВЕДЕНИЕ

Общинският план за развитие на община Бобов дол е приет от Общинския съвет с Решение №22 по Протокол №2 от 16.02.2006 г., на основание чл.21, ал.1, т.12 от ЗМСМА. Той очертава средносрочната перспектива за икономическо, социално, инфраструктурно и екологично развитие на общината.

Общинският план за развитие на община Бобов дол е съобразен с националната политика за регионалното развитие и бюджетните планове на Европейския съюз. Той е основополагащ, стратегически, динамичен документ и важен инструмент при формирането и провеждането на устойчиво и балансирано местно развитие в посочената територия.

Основните задачи на плана за развитие на община Бобов дол, формулирани при неговото изготвяне са:

1. Дефиниране на стратегическите цели на общинското развитие до 2013 г.

2. Разработване на изпълнима стратегия за постигане на тези цели чрез определяне на основните приоритетни направления, мерки и проекти, институционалното и финансово осигуряване на плана.

3. Мобилизиране на собствените и привличане на външни ресурси за постигането на мотивираните цели.

4. Създаване на работещ ефективен "контакт" със Структурните фондове на ЕС и привличане на средства от тях на територията на общината.

5. Интегриране на всички заинтересовани страни и най-вече на населението на общината към изпълнението на мерките, проектите и задачите, заложени в стратегическия план.

Планът има характер на отворен документ, който може да се развива, усъвършенства и актуализира в съответствие с динамично променящите се условия и фактори.

След приемането на Общинския план за развитие на Бобов дол настъпват съществени изменения във вътрешната и външната нормативна и институционална среда, в която той следва да бъде изпълняван и отчитан.

От 1 януари 2007 г. България е пълноправен член на Европейския съюз (ЕС), което практически промени икономическите, политическите и международните условия за развитие на българските райони. В сферата на регионалното развитие и политика започнаха да се прилагат както националното, така и европейското законодателство. От същата дата стартира прилагането на новата кохезионна политика, която определи нова рамка за развитие на районите в Европейския съюз. След приемането на Националната стратегическа референтна рамка 2007-2013 г. и одобрението от Европейската комисия на българските

Оперативни програми и Националния план за развитие на селските райони 2007 – 2013 г., изискванията към общините у нас придобиха нови реалности и те станаха бенефициенти на средства от различни източници.

През 2008 г. бяха приети промени в законодателството в областта на регионалното развитие, което постави нови изисквания по отношение на структурата и съдържанието на общинските планове за развитие.

Всички тези промени, настъпили след приемането на ОПР на Бобов дол са значителни и обуславят необходимостта от актуализация на документа с оглед осигуряване на адекватност, съответствие с новите условия и постигане на поставените цели.

Настоящата актуализация на Общинския план за развитие на община Бобов дол 2007-2013 г. е разработена за остатъка от периода на неговото действие до 2013 г.

Актуализираният документ за изпълнение на ОПР е в съответствие с Методическите указания за актуализиране на действащите стратегии и планове за регионално и местно развитие, одобрени от Министъра на регионалното развитие и благоустройството със Заповед № РД-02-14-844/20.05.2009 г., Закона за регионално развитие и Правилника за неговото прилагане.

Едни от главните задачи на актуализацията на Общинския план за развитие на Бобов дол са анализ на последните тенденции в икономическите и социалните процеси, протичащи в периода след приемането на документа и засилване на стратегическата ориентация по отношение на общоевропейските цели, отразени в “Стратегическите насоки за развитие на Общността”, както и адаптиране към финансовите инструменти, които се прилагат в периода 2007-2013 г.

Актуализацията отчита изводите и препоръките от направената междинна оценка на съответствието, въздействието и приложимостта на общинския план за развитие. При подготовката на актуализирания документ са отчетени принципите на партньорството, равните възможности и устойчивото развитие. Направени са нужните проучвания, анализи и консултации за добиването на възможно най-актуалната и изчерпателна информация.

Актуализираният документ съдържа анализ на текущата ситуация в община Бобов дол, като са отчетени настъпилите промени в периода от 2005 до 2010 година. Актуализирани са визията за развитие на общината, стратегическата цел, основните цели и приоритети. Разработена е нова индикативна финансова таблица, която отчита възможностите за финансиране от фондовете на ЕС и финансовия капацитет на общината. Актуализирани са индикаторите за наблюдение, мониторинг и оценка на изпълнението на ОПР.

В Плана са заложени дейности за мониторинг, оценка, контрол, публичност и прозрачност при неговото изпълнение.

Актуализираният план за развитие на община Бобов дол съответства на Националната стратегическа референтна рамка; Оперативните програми; Програмата за развитие на селските райони 2007-2013 г.; Националната стратегия за регионално развитие; Актуализирания документ за изпълнение на регионалния план за развитие на Югозападен район 2010 -2013 г.; Областната стратегия за развитие на област Кюстендил 2005-2015 г.; Иновационната стратегия на Бобов дол; Стратегия за развитие на туризма в община Бобов дол 2009-2016 г. и други секторни и местни стратегии и планове в областта на околната среда, енергийната ефективност, ВЕИ и други.

Финансовото осигуряване на изпълнението на Плана се осъществява, чрез средства от общинския бюджет, държавния бюджет и европейските фондове, частни инвестиции и капитали и други привлечени средства.

I. АКТУАЛИЗИРАН СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИ ПРОФИЛ НА ОБЩИНАТА

1.1. ОСНОВНИ ГЕОГРАФСКИ ХАРАКТЕРИСТИКИ И СЕЛИЩНА СТРУКТУРА

Местоположение и граници

Фиг. 1: Карта на област Кюстендил

Община Бобов дол се намира в Югозападна България, Кюстендилска област. Разположена е в най-източния дял на Конявската планина и северната част на равнината Разметаница. Територията на общината е 206,2 кв. км., която представлява 7% от общата площ на област Кюстендил и 1% от територията на Югозападния район (ЮЗР, NUTS 2).

Общината Бобов дол има благоприятно географско положение в район с разнообразен планинско-котловинен релеф. Важно предимство на разположението на общината е относителната близост до столичния град София, областния център Кюстендил, добре развития в стопанско отношение град Дупница и други населени места в региона. На север общината граничи с общината Радомир, на запад с общините Кюстендил и Невестино, а на юг и изток – съответно с общините Бобошево и Дупница. Това значително улеснява ежедневни трудови пътувания и връзки с тези общини.

През територията на Бобов дол не минават трасета на главни транспортни коридори. Въпреки това са изградени сравнително удобни пътни връзки, осигуряващи възможности за технологични, стопански и социални контакти със съседните общини и първокласните транспортни възли в региона. Липсват главни пътни артерии и повечето пътища са от втори до четвърти клас. В перспектива с изграждането на автомагистрала „Струма" територията на общината и най-вече нейната източна част ще се „доближи" до основните административни и икономически центрове в региона и страната. До град Бобов дол има отклонение на железопътната линия София – Кулата през гр. Дупница.

Таблица 1: Разстояния в километри до някои градове в България

Дупница	Радомир	Кюстендил	Перник	Благоевград	София
20	27	37	42	48	65

Източник:ОПР на община Бобов дол 2007-2013 г.

Бобов дол е в относителна близост до границите с три държави - 50 км до Република Сърбия и Черна гора, 40 км до Република Македония и 110 км до Република Гърция.

Община Бобов дол е на трето място по население и на шесто място по територия сред общините в област Кюстендил. В Бобов дол живее около 7% от населението на област Кюстендил (9 531 души към 31.12.2010 г.) и едва 0.5% от населението на ЮЗР. Най-голяма е концентрацията на населението в Кюстендил и Дупница – 76% от общия брой жители на областта.

Средната гъстота на населението в община Бобов дол (46,2 души на кв. км.) е близка до средните стойности за област Кюстендил (46,9), но по-ниска от средната гъстота за страната (67,6) и ЮЗР (104,1). По брой населени места (18), Бобов дол е на четвърто място в областта след Кюстендил, Невестино и Трекляно. (Таблица 2)

Таблица 2: **Основни данни за община Бобов дол и останалите общини в област Кюстендил**

Район, област, община	**Територия кв. км**	**Население брой 31.12.2010 г.**	**Гъстота на населението за 2010 г. (души на кв.км.)**	**Населени места (брой)**	**Градове (брой)**	**Села (брой)**
България	**111 001,9**	**7 504 868**	**67.6**	**5 304**	**253**	**5 051**
Югозападен район	20 306,4	2 113 555	104.1	952	48	904
Област Кюстендил	3 051,5	143 081	46.9	182	7	175
Община Бобов дол	**206,2**	**9 531**	**46.2**	**18**	**1**	**17**
Община Бобошево	135,1	3 103	23.0	12	1	11
Община Дупница	329,1	47 292	143.7	17	1	16
Община Кочериново	182,3	5 811	31.9	11	1	10
Община Кюстендил	959,4	61 944	64.6	72	1	71
Община Невестино	439,7	3 105	7.1	23	-	23
Община Рила	360,9	3 367	9.3	5	1	4
Община Сапарева баня	180,9	7 942	43.9	5	1	4
Община Трекляно	257,8	986	3.8	19	-	19

Източник: Национален статистически институт

Селищна структура

Административен, стопански и културен център на общината е град Бобов дол.

Урбанистичната структура се характеризира с 18 населени места - град Бобов дол и 17 села, обединени в 16 кметства: Бабино, Бабинска река, Блато, Голема Фуча, Голем Върбовник, Големо село, Горна Козница, Долистово, Коркина, Локвата, Мала Фуча, Мало село, Мали Върбовник, Мламолово, Новоселяне, Паничарево и Шатрово.

Освен функционален, градът е и пространствен център. Останалите селища формират разпръсната мрежа в територията на общината, която има не особено сериозни релефни бариери. Средната селищна гъстота е по-ниска от тази за страната – 11,2 кв. км на едно селище при средна за страната 1 селище на 20 кв. км. Средното отстояние между населените места е около 5 км, което затруднява придвижването, формирането и функционирането на еднинна жизнена териториално-селищна общност.

Таблица 3: **Селищна структура на община Бобов дол - 2011 г.**

№	Населено място	Територия кв. км	Население		
			Общо	Мъже	Жени
1	гр.Бобов дол	17,9	5737	3097	2640
2	с.Бабино	10,2	229	121	108
3	с.Бабинска река	3,4	97	49	48
4	с.Блато	7,1	30	14	16
5	с.Голема фуча	15,1	118	53	65
6	с.Големо село	13	488	245	243
7	с.Голям върбовник	15,2	175	96	79
8	с.Горна козница	25,1	144	70	74
9	с.Долистово	10,1	280	153	127
10	с.Коркина	19,2	175	84	91
11	с.Локвата	2,8	8	5	3
12	с.Мала фуча	7,1	145	77	68
13	с.Малки върбовник	8	108	49	59
14	с.Мало село	8,4	328	153	175
15	с.Мламолово	17,1	742	377	365
16	с.Новоселяне	7,1	75	40	35
17	с.Паничарево	7,3	71	38	33
18	с.Шатрово	12,1	117	58	59
	ВСИЧКО община Бобов дол:	**206,2**	**9067**	**4779**	**4288**

Източник:Общински план за развитие на община Бобов дол и МО на ОПР

Урбанистичната класификация на селищата е поляризирана - един град, 1 средно голямо село – 742 жители, 4 малки села /200 - 500 жители/ и 12 много малки села /под 200 жители/. Най-малкото село е Локвата – само с 8 жители. Около 63% от населението на

общината е съсредоточено в град Бобов дол. Няма категория "големи села". Наблюдава се подчертана тенденция към депопулация. (Таблица 3)

Икономическият облик на селата е селскостопански, с подчертан самовъзпроизводствен характер. Преобладава производство върху лична земя в дребни стопанства за лична консумация. В селата липсват възможности за трудова заетост. Промишлените и обслужващите функции са съсредоточени изключително в гр. Бобов дол. По степен на благоустроеност селата имат сходни характеристики. Всички са електрифицирани и водоснабдени, но без канализация. Уличната мрежа е изградена с трайна настилка, която сега повсеместно е в лошо състояние. По отношение на достъпност и междуселищни връзки, тангиращите до пътища втори и трети клас села са безпроблемни, докато селата южно и западно от Бобов дол са силно възпрепятствани от лошото състояние на пътищата или липсата на такива.

1.2. ПРИРОДНИ РЕСУРСИ И КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКО НАСЛЕДСТВО

Релеф

Релефът на община Бобов дол се отличава с голямо географско разнообразие. То се дължи на взаимодействието между активните движения на земната кора и различните екзогенни релефообразуващи процеси – ерозионни, свлачищни, срутищни, карстови и др. Съвременният облик на релефа се е оформил през неогенския и кватернерния период. Във физикогеографско отношение територията на община Бобовдол попада в района на Краището, което представлява пъстра мозайка от котловини, долинни разширения и ниски и средновисоки планини и възвишения.

В нейната територия са почти изцяло западната част на Дупнишката котловина - Разметанишкото поле и оградните ниски и средно-високи разклонения на Конявската и Поглед планини. Най-изразителен е релефът в северните части на общината, където се издига масивът на Конявска планина, чиито южни склонове и подножие се спускат стръмно към Бобовдолското поле. От три страни Бобов дол е заобиколен от дялове на Конявска планина (най-висок връх Виден - 1474 м) – на изток и север е разположен Гологлавския рид, а на запад се издига вулканообразният конус на връх Колош - 1315 м. Билото на планината има формата на дъга и разделя Радомирското от Кюстендилското и Бобовдолското полета. Бобовдолското поле е неравно и осеяно с множество вътрешно-котловинни възвишения, които се издигат по направление северозапад-югоизток на запад от водосбора на Лява река.

На юг се простира равнината "Разметаница", през която се достига до долината на река Струма. Името на града идва от долината с форма на бобово зърно, в която е разположено първоначалното село /сега квартал "Христо Ботев"/. През долината тече малката река Деденска, която след съединяването си с многобройни потоци от Конявската планина дава началото на река Разметаница /от водосборния басейн на Струма/. Средната надморска височина на територията на общината е 772 м.

В сеизмично отношение територията на общината попада в една от най-активните земетръсни зони в страната – Струмската сеизмична зона, оформена по Краищидния дълбочинен разлом (линеамент). За тази зона е характерно, че на 04.04.1904 г. е станало най-силното земетресение на Балканския полуостров (Крупнишкото) с магнитуд 7,8. Високата степен на сеизмичния риск на територията на общината задължително налага антисеизмично обезопасяване на сградите и съоръженията, съгласно изискванията за подобни райони.

Полезни изкопаеми

Община Бобов дол е богата на полезни изкопаеми, най-вече на кафяво каменни въглища. В общината има и запаси от нерудни изкопаеми от доломити, варовици и инертни материали (пясъци и чакъли), които се използват в строителството.

Стопански интерес представляват предимно находищата на кафяви въглища. Бобовдолският въглищен басейн заема площ от 50-60 кв. км и по запаси на кафяви въглища с напреднала степен на въглефикация е най-големият в страната. Възрастта на въгленосните наслаги се приема с края на олигоцена и началото на миоцена. Тези наслаги лежат върху пъстра подложка от ерупативни, кристалинни и седиментни скали. Въгленосните наслаги започват с конгломерати, пясъчници, аргилити и всички преходи между тях, след което идват материалите на въгленосната задруга. Тя е представена от аргилити, пясъчници и въглищни пластове и е с дебелина 90-160 м. Покрита е със слабо битуминозни аргилити и пясъчници с обща дебелина 400-500 м. На места се срещат и плиоценски наслаги. В тектонско отношение басейнът се отнася към един от най-сложните. Въгленосната задруга съдържа 6-7 въглищни пласта с дебелина 1-3 м, а на места до 12 м. Дебелината на въглищните пластове и качеството на въглищата се изменят в различните части на басейна. Максималната дълбочина, на която се намират пластовете в дълбоката Бабинска синклинала е около 800 м. В някои участъци са развити долните три пласта, в други само горните. Въглищата имат черен цвят, тъмнокафява черта, смолист до матов блясък, мидест и неравен лом. Пепелното съдържание е много променливо и се движи от 15 до 30 %. Въглищата са с

високо съдържание на сяра и са склонни към самозапалване. Те са хумусни и има съвсем малко сапропелити. Басейнът е континентален, лимничен. Бобовдолският въглищен басейн по запаси на кафяви въглища с напреднала степен на въглефикация е най-големият в страната като в него са съсредоточени около 60% от запасите на кафяви въглища.

Добивът на въглища в района има вековна история. Изследователите сочат две съобщения: първото на френския геолог Ами Буе от 1836 г., и второто от 1873 г., според което от "село Бубодол са откарани в София няколко стотина коли с въглища". Независимо от това за начало на мината се счита 1891 година, когато са произведени 1530 т въглища.Тук са познати всички трудности, присъщи за примитивното добиване на "черното злато". Откъснатостта на мината от железопътната линия задържа развитието й. Темпото на добива се увеличава след 1918 г., когато се прокарва теснолинейния път от Дупница до Бобов дол. Поради обстоятелството, че в началото басейнът не е проучен, добивът на въглища е на лесни и достъпни места, и е изцяло ръчен. В началото МИНА "БОБОВ ДОЛ" се ръководи от чуждестранни специалисти, а от 1897г. ръководството се поема от български инженери. Първоначално добивните работи са се водили в местността Клисуров дол като е експлоатиран пластта "Гребикал". През 1906 – 1907 г. е извършено първото проучване на басейна. През 1917 г. е въведена в експлоатация теснолинейката Бобов дол – Дупница, което позволява да се увеличи производството на въглища. От 1928 г. МИНА "БОБОВ ДОЛ" преминава на подчинение на МИНИ "ПЕРНИК" и започва нейното по-добро техническо съоръжаване. Бобовдолският въглищен басейн е проучен детайлно по участъци след 1951 г. Добивът от Бобовдолския въглищен басейн се осъществява, както по подземен способ, така и по открит начин.

Климат

Климатът в района на Бобов дол е преходноконтинентален с влияние на Средиземноморието по поречието на р. Струма, а в районите с по-голяма надморска височина – планински. Климатът се определя от географското положение спрямо нахлуващите въздушни маси, особеностите на релефа, както и от вида на подстилащата повърхнина. Според климатичната подялба на страната територията на общината попада в Преходно-континенталната климатична област на България и включва Бобовдолското поле, а също подножията и ниските части на оградните планински склонове. В най-високите части на Конявска планина (над 1000 м) климатът носи характерните черти на типичния планински климат – по-студена и по-продължителна зима с преобладаващи валежи от сняг и по-силни ветрове, по-кратко и по-прохладно лято. Активността на средиземноморските

циклони през студеното полугодие обуславя слабо изразен вторичен максимум на валежите през октомври-ноември. От друга страна, по-голямата активност на атлантическите циклони през топлото полугодие обуславят ясно изразен главен максимум на валежите през май-юни. Средно годишната температура е 10.2°C, а относителната влажност на въздуха – 72%. Средният годишен валеж е 676 л/кв.м. Средномесечната температура на най-студения месец (януари) е около 0 ºC, а на най-топлия месец (юли) е около 20-21 ºC. Средногодишната температурна амплитуда е 20-21 ºC, като с увеличаване на надморската височина както годишната, така и средномесечната температурна амплитуда закономерно намаляват. Пролетта започва през първата половина на месец март със случай на рязко затопляне и при чувствително повишаване на количеството на валежите през месец април. Лятото е топло и сухо със средни максимални температури 35 - 36°C към края на юли и началото на август. В определени случай абсолютните максимални температури достигат и до 38 – 39 °C. През първата половина на есента времето е тихо, умерено топло и сухо, но след това рязко застудява и нарастват валежите. Зимата е умерено студена с около 5-6 дни валежи на сняг средно за всеки месец. Затопленията през зимата понякога се дължат на нахлувания от юг по долината на Струма на относително топъл средиземноморски въздух, а големите горещини през лятото – на задържането на прегрят континентален въздух. Средните месечни абсолютни минимални температури през януари са под -10 ºC, но са регистрирани и застудявания под -25 ºC, дължащи се на нахлувания на студен континентален въздух от север и инверсия на температурата, поради задържането на студения въздух в ниските части на релефа. Наблюденията върху количествата на валежите показват, че най-много вали през април – юни и по-малко през октомври – декември. Територията на общината се отводнява главно чрез река Разметаница. Средната месечна скорост на вятъра е най-голяма през февруари и март, а най-малка през септември. С най-голяма честота духат западни, северни и северозападни ветрове, а с най-малка – югозападни, южни и източни ветрове.

Почви

Основните фактори за почвеното разнообразие на територията на общината са вида на почвообразуващите материали, надморската височина, разчленението на релефа, хидроклиматичните условия, типа и разпространението на растителната покривка, а също така и антропогенната дейност.

В почвено-географско отношение почвите на територията на общината спадат към Южнобългарската ксеротермална област. От зоналните почвени типове преобладават канелените горски излужени, тежко песъкливо-глинести почви, които заемат по-голямата част от Бобовдолското поле.

В най-северните части от територията на общината са разпространени във вид на изолирани петна и плитки ерозирани канелени почви, често в комплекс с хумусно-карбонатни песъкливо-глинести почви (рендзини), които при по-големи наклони на терена са със скъсен почвен профил.

В южната половина от територията на общината се развити азонални почвени типове, представени от алувиални и алувиално-ливадни, предимно неутрални, песъкливи и песъкливо-глинести почви, а също от алувиални и алувиално-ливадни, карбонатни и наситени, песъкливи и песъкливо-глинести почви.

В подножието на Конявска планина и по вътрешно-котловинните възвишения са формирани делувиални и делувиално-ливадни, предимно песъкливи и песъкливо-глинести почви, а също и хумусно-карбонатни почви (рендзини), образувани върху варовици, доломити и изветрителните продукти от тях. В обезлесените участъци с по-големи наклони, поради интензивните ерозионни процеси, почвената покрива е представена във вид на изолирани почвени ареали, като на места тя напълно липсва и на повърхността се разкриват голи скали. Излужените канелени горски почви, които са най-разпространени на територията на общината, се отличават със слабо мощен хумусен хоризонт, мощен почвен профил, средно до тежко песъчливо-глинест механичен състав, средна текстурна диференциация и средно кисела до слабо кисела реакция. Част от тези почви са засегнати от ерозионни процеси.

В най-високите части на Конявска планина се наблюдават ограничени петна от кафяви планински горски почви, които имат маломощен хумусен хоризонт и профил, лек скелетен механичен, текстурно недиференцирани са и бедни на хумус, със силно кисела реакция. В подножието на планинските склонове голямо разпространение тук имат и плитките излужени канелени горски почви и неразвитите почви (ранкери и литосоли).

Флора и фауна

За територията на Бобов дол са характерни широколистните гори. Най-срещаните видове са: космат дъб, цер, благун, горун, бук, габър, клен, ясен, явор, леска и др. Някои от горите са създадени по изкуствен път: дъбовите – по източните склонове на Конявската планина и по южната част на Гологлавски рид; акациевите насаждения край с. Бабино и боровите край гр. Бобов дол и с. Мламолово.

Храстовите форми са представени от зимен дъб, бряст, полски клек, обикновена хвойна, шипка и др. Макар и да няма голямо стопанско значение храстовата растителност има важно средообразуващо и противоерозионно значение.

Съгласно Директива на Европейския съюз-92/43/ЕЕС за запазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (Директива на хабитатите) Конявската планина е обявена за защитена зона и е част от Натура 2000 (BG 0000298). В обхвата на защитената територия попадат 2 371.5 ха от землището на община Бобов дол.

Планината е привлекателна с туристическите си и природни обекти и е леко достъпна през всички сезони. Пътеките и водят край древни и средновековни находки, край хайдушки гробове и изворни сборища, край прохладни букаци и извори с пивка студена вода. Обширните заравнени била, заоблените върхове, просторните горски поляни, тучните ливади и пасища са изпълнени с твърде редки, интересни и красиви растения, имащи голяма научна стойност. Тук се срещат ендемити, жълто и червено Урумово лале, жълт планински крем, източна ведрица, персийска морина, златиста раменка, царско пропадниче, червен и розов божур (самодивски божур), червено вълче лико, сръбско звънче, жълт равнец, белоцветен и червеникав дебелец, скален карамфил с бяло розови цветчета, дланелистен ветрогон, ботурче, дива циклама, розов минзухар, нежно мъхеста виолетова съсънка (котенце) и др. Богатото многообразие се допълва с търсените от туристите ароматни билки: мащерка, риган, жълт кантарион, бял равнец, мента и др. В планината растат почти всички видове гъби: булка, манатарка, горска печурка, сърнела, челадинка и др. Най-добре запазени горски формации от естествен произход са видовете космат дъб, цер, благун, горун, бук, обикновен келяв и воден габър. В малки разпилени и единични групи се срещат кленът, шестилът, полският клен, ясенът, яворът, брезата, липата, брястът, ясиката, трепетликата, чашкодренът, кучешкият дрян, леската, червената и синята хвойна. По варовиковите терени растат в изобилие ароматичният червен, розов и бял люляк, както и много други храсти. Много от редките растителни видове са защитени. Обявени са следните вековни дървета:

- Вековно дърво „Зимен дъб” – в землището на гр. Бобов дол, местност „Цаган”. Дървото е с височина 17 метра и обиколка около 3,80 м.
- Вековно дърво „Зимен дъб” – в землището на с. Голема фуча, местност „Дъбето”.
- Вековни дървета „Дъб-Цер” – 3 броя в землището на с. Мламолово, местност „Асар”.

В Конявската планина разнообразието от животински видове е голямо, като тук могат да се срещнат сърни, елени, глигани, лисици, зайци и по-рядко вълци, белки, златки и др. Пернатите обитатели са представени от соколи, орли, гълъби, гургулици, яребици, славеи, диви патици и др.

На територията на община Бобов дол е обявена защитена зона „Долна Козница", съгласно Директива 79/409/ЕЕС за опазване на дивите птици и Закона за биологичното разнообразие. Общата площ на зоната е 39 945 дка и обхваща землищата на селата: Горна Козница, Коркина, Шатрово, Паничарево, Голем Върбовник и Блато в община Бобов дол и селата: Лиляч, Долна Козница, Четирци и Мърводол в община Невестино.

Друга защитена зона в района е „Скрино" с обща площ 25 012 дк, която включва землищата на селата: Мали Върбовник, Блато и Локвата в община Бобов дол; Каменик, Вуково, Скрино в община Бобошево и с. Мърводол и с. Пастух в община Невестино.

В границите на защитените зони се забранява:

- Разораването и залесяването на ливади, пасища, мери;
- Премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични групи дървета, защитни горски пояси) в земеделските земи;
- Подмяната на крайречните гори от местни дървестни видове с неместни такива, на разстояние до 50 м. от границите на водните обекти;
- Скалното катерене и безпокоене на гнездящите птици през размножителния период (февруари – август);
- Извършването на горско – стопански дейности през периода на гнездене (март – юли).

Реките в защитените зони са запазени в първоначалното си състояние и текат в естествените си речни корита. В тях може да се наблюдават видрата, големия гребенест тритон, поточния рак и др. За увеличаване на дивечовото богатство е необходимо добро стопанисване на горите и полагане на грижи за опазване на фауната.

Водни ресурси

Водните ресурси на територията на общината са представени от повърхностни и подземни води. Повърхностните води включват реките и водоемите на територията на общината. Районът е сравнително добре запасен с водоизточници. В западната част през по-голямата част на годината текат Мало и Голямофучките реки, който се събират при село Бабино и носят името "Бабинска река". В източния край тече река Бобовдолска. При месноста Бинека двете рекички се сливат и образуват по-голямата река Разметаница, която при село Джерман се влива в река Джерман. При по-големи засушавания през лятото река Разметаница почти пресъхва.

Главна отводнителна артерия за региона е р. Струма, в която се вливат протичащите на територията на общината реки. Речната мрежа е представена от сравнително къси и

маловодни реки, чиито долини са ориентирани в посока северозапад-югоизток. Тъй като на територията на общината няма изградени хидрометрични станции, за режима на оттока на реките в общината не може да се правят категорични заключения. Може да се предположи, че пълноводната фаза е доста разтеглена във времето, поради комбинираното влияние на подхранването на реките с води от снеготопенето и максимума на валежите през май-юни.

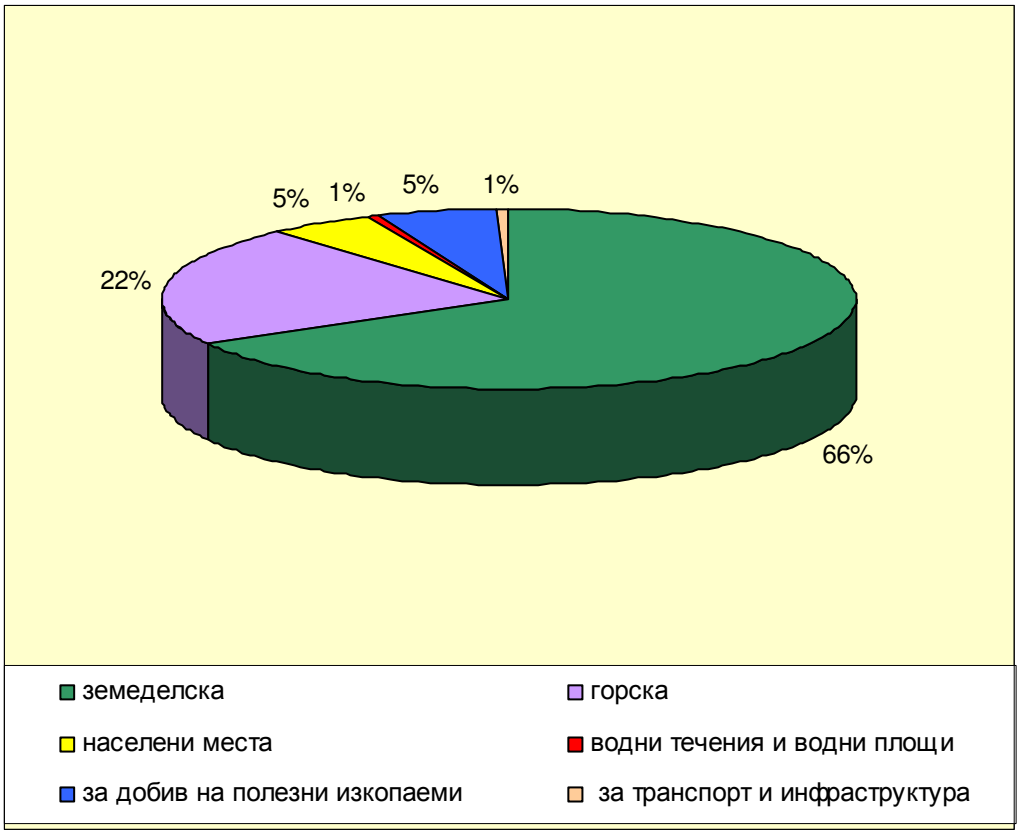
На територията на общината са формирани различни по произход и свойства подземни води, които са тясно свързани с особеностите на геоложкия й строеж. В хидрогеоложко отношение територията на общината се отличава с наличието предимно на грунтови, пукнатинни и карстови води. Грунтовите безнапорни води се акумулират в кватернерните алувиални и пролувиални отложения в Бобовдолското поле и в терасите на реките. Карстови води са формирани в средно- и горнотриаските варовици и доломити, изграждащи Конявската планина и други по-малки участъци. Разломените, силно напукани и окарстени карбонатни скали подхранват студени и субтермални карстови извори. Забележителен карстов феномен в Конявска планина е Чокльово блато, разположено на 880 м н.в. на територията на съседната община Радомир, което е и едно от най-големите находища на торф в страната. Сумарните минимални водни количества на карстовите извори в Конявската планина се определят на 245 л/сек. По химичен състав карстовите води са пресни, хидрокарбонатни, калциеви и магнезиеви, с минерализация 0,3-0,5 г/л, като в отделни водоизточници и тук е регистрирано повишено нитратно съдържание. Част от карстовите изворни води са каптирани и се ползват за питейно-битово водоснабдяване, а останалите количества изтичат неизползвани в реките.

Поземлени ресурси

Територията на община Бобовдол представлява пъстра мозайка от земеделски терени, гори, урбанизирани и индустриални територии. Делът на последните две е значително по-малък от земеделските и горски територии.

Около 88% от територията на община Бобов дол се състои от земеделски и горски площи. Земеделските земи заемат общо 137 388 дка (66% от площта на общината при средно за страната 57,4%). Обработваемата земеделска площ е 99 399 дка или 48% от територията на общината. Поливните площи са само 12% от обработваемата земеделска земя. Горските територии заемат 44 908 дка (22% при средно за страната 33,5%).

Фиг. 2: **Разпределение на площта на община Бобов дол по видове територии**

Източник: Национален статистически институт

Населените места и другите урбанизирани територии са едва 5% от общата площ на община Бобов дол (10 293 дка). Териториите за добив на полезни изкопаеми са 11 284 дка или 5.5% от територията на общината. Следва да се отбележи наличието на значителни запаси от кафяво каменни въглища. Най-малък относителен дял (по 1%) имат водните течения и водни площи и териториите за транспорт и инфраструктура. (Фиг.2)

Културно-историческо наследство

Районът на Бобов дол е обитаван от дълбока древност от траките. В общината има значителен брой паметници, датирани от XII – VI век в. преди н.е. Счита се, че те са единствени в Западна България. През II в. на н. е. тук се настаняват римляните, от които са останали значителен брой паметници и пътища. В близкото село Бабинска река са открити тракийски скални ниши, уникални за югозападната част на България. На връх “Колош” са открити останки от укрепления от XII век/ периодът на византийското владичество между Първата и Втората българска държава/. Важен документ от 15 век „Рилската грамота” на Иван Шишман дава представа за района. Според този документ границите на Търновското царство и на велбъждкия княз Константин минава точно в района на Разметаница. След смъртта на княз Константин през 1395 г. в битката при Ровине, като васал на Османците,

княжеството запазва своята самостоятелност до средата на 15 век. В последствие то споделя съдбата на всички завладяни български земи.

Трудно е да се определи кога е образувано село Бобов дол, но според оскъдни османски документи то датира от края на 15 началото на 16 век. За първи път името Бобов дол се споменава през 1576 г. в османски данъчни документи. До Освобождението на България от османско владичество в Бобов дол се установяват постоянно 42 рода, които се занимават предимно със земеделие и скотовъдство.

Едно от най-значимите събития за бъдещето на района се оказва посещението на френския геолог Ами Буе през трийсетте години на XIX век. Той проучва находищата на каменни въглища. Промишлената разработка на тези находища обаче започва след Освобождението. В края на 19 век жителите на Бобов дол вече копаят въглища и ги продават на държавата. Районът започва да се развива. В 1891 г. находището се превръща в държавна мина „Бобов дол". През 1917 г. е построена теснолинейна железопътна линия до Дупница. След 1944 г. започва силен икономически подем. От 1954 г. в местността "Банковица" започва изграждането на квартал "Миньор". На 27 октомври 1967 г. село Бобов дол е обявено за град. В периода 1973-1975 г. на 10 километра от града, край Големо село се постоява ТЕЦ "Бобов дол" по линия на Съвета за икономическа взаимопомощ /СИВ/. През 70-те и 80-те години на XX век градът преживява своя икономически и демографски разцвет – в него идват на работа хора от всички крайща на страната и дори от чужбина /най-многобройни са групите работници от Никарагуа/. След 1989 г. в резултат на икономическия упадък голяма част от населението емигрира към други градове на страната и чужбина.

1.3. ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ

Демографска характеристика

По официални статистически данни от последното преброяване към 01.02.2011 г. населението на община Бобов дол е 9 067 души.

Таблица 4: Население в община Бобов дол 2005 - 2011 г.

2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011[1]
10685	10424	10240	10048	9807	9531	9067

Източник: Национален статистически институт

Динамиката на населението през последните години показва трайна тенденция на намаление (с около 16%) или с 1 618 души през 2011 спрямо 2005 г.

[1] Официални статистически данни от Преброяване на населението към 01.02.2011 г.

Таблица 5: Население в община Бобов дол по местоживеене и пол към 01.02.2011 г.

Общо			Град			Село		
Общо	**Мъже**	**Жени**	**Общо**	**Мъже**	**Жени**	**Общо**	**Мъже**	**Жени**
9067	4779	4288	5737	3097	2640	3330	1682	1648

Източник: Териториално статистическо бюро - Кюстендил

В град Бобов дол живее 63% от населението на общината или 5737 души, а в прилежащите села - 3 330 души. Мъжете в Бобов дол са с 491 повече от жените и съставляват 53% от населението.

Таблица 6: Население в община Бобов дол по етнически и възрастови групи към 01.02.2011 г.

Етнически групи	**Възрастови групи**									
	Общо	**0 - 9**	**10 - 19**	**20 - 29**	**30 - 39**	**40 - 49**	**50 -59**	**60 - 69**	**70 - 79**	**80 +**
Българска	8082	474	676	844	904	1297	1267	1221	949	450
Турска	48	1	6	9	8	15	7	2	0	0
Ромска	290	33	25	86	87	35	15	7	2	0
Друга	37	0	3	6	6	9	6	7	0	0
Не се самоопределя	31	25	1	2	3	0	0	0	0	0
Общо	**8488**	**533**	**711**	**947**	**1008**	**1356**	**1295**	**1237**	**951**	**450**

Източник: Териториално статистическо бюро - Кюстендил

Около 95% от населението на община Бобов дол е от българския етнос. Ромите са 3.4% от населението, а едва 0.5% са с турска етническа принадлежност. Най-голям относителен дял във възрастовата структура на населението заемат лицата на възраст между 30 и 59 години – 43%. Възрастните на 60 и повече години са 31% от населението, а децата и младежите до 19 години - едва 15%. Младите хора от 20 до 29 години съставляват 11% от жителите на Бобов дол.

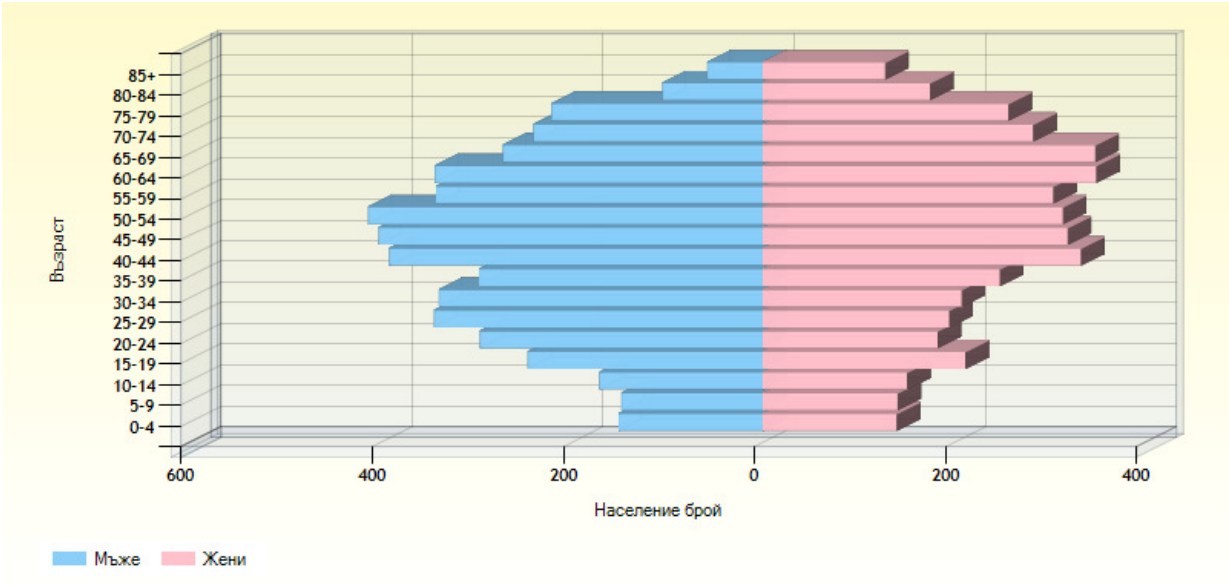
Таблица 7: Население в община Бобов дол под, във и над трудоспособна възраст 2005-2010 г.

Години	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Под трудоспособна възраст	1389	1312	1243	1190	1137	1068
В трудоспособна възраст	6341	6257	6200	6136	6020	5819
Над трудоспособна възраст	2955	2855	2797	2722	2650	2644

Източник: Териториално статистическо бюро - Кюстендил

Към 31.12.2010 г. под трудоспособна възраст е 11% от населението на община Бобов дол. Възрастните хора над трудоспособна възраст са 2 644 души или 28% от населението. Около 61% е делът на населението в трудоспособна възраст на 15 и повече години. Младите хора под трудоспособна възраст в общината намаляват с 321 души през 2010 спрямо 2005 г. Хората в и над трудоспособна възраст също намаляват съответно с 522 и 311 души.

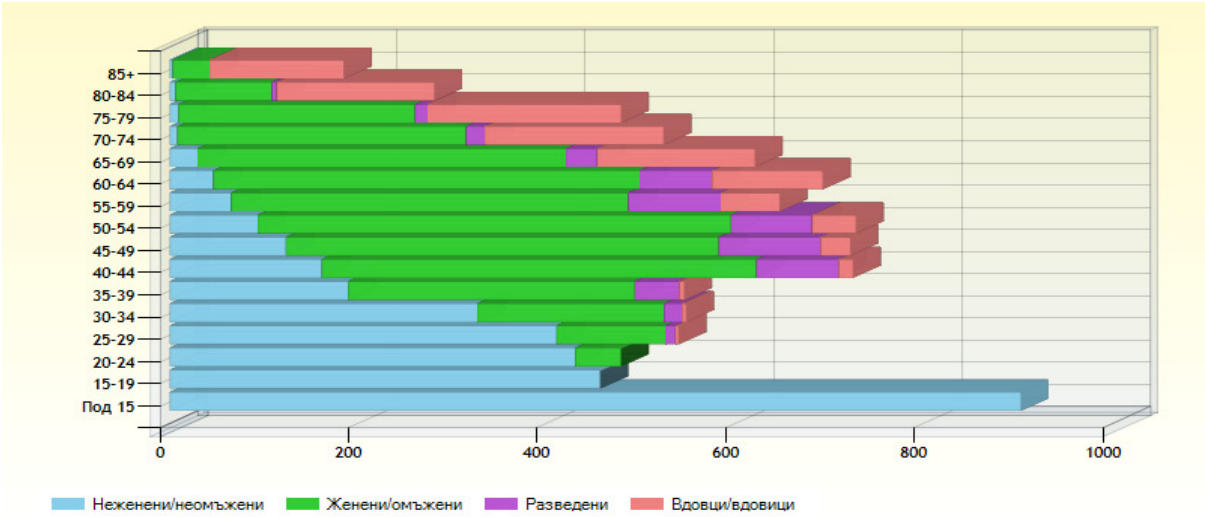
Фиг. 3: **Население по пол и възраст в община Бобов дол към 01.02.2011 г.**

Източник: Национален статистически институт

Изводът, който се налага е, че населението на община Бобов дол бележи трайна, но все още слаба тенденция на застаряване. Икономически активните лица все още заемат значителен дял във възрастовата структура на населението – 3 618 души по данни от последното преброяване. От икономически активните лица заети са 3 193 души, останалите са безработни, които активно търсят работа. Пенсионерите в община Бобов дол са 42% от населението. (Виж Таблица 6, Таблица 7 и Фиг. 3)

Фиг. 4: Население по местоживеене, възраст и юридическо семейно положение към 01.02.2011 г.

Източник: Национален статистически институт

По признака юридическо семейно положение, данните на НСИ сочат, че 45% от населението на община Бобов дол (4 051 души) са семейни – женени/омъжени, около 7% са разведени, близо 13% са със статут на вдовец или вдовица. (Виж Фиг. 4).

Несемейните са 36% от населението, като се спадне групата на децата и младежите до 19 години, делът на несемейните хора в община Бобов дол е 21% от общото население. Резултатите от Пребряване 2011 г. сочат, че 6% от населението живее в условия на съжителство без брак, като повече от половината от тях са във възрастовата група между 25 и 39 години.

Таблица 8: Население на 7 и повече години в община Бобов дол по образование към 01.02.2011г.

Община, Местоживеене	Общо	Висше образование	Средно образование	Основно образование	Начално образование	Незавършено начално	Никога не посещавали училище	Дете
Бобов дол	8 658	540	4 008	2 946	743	340	69	12
В града	5 407	388	2 643	1 661	376	274	55	10
В селата	3 251	152	1 365	1 285	367	66	14	2

Източник: Национален статистически институт

Данните в Таблица 8 сочат, че към 01.02.2011 г. 80% от населението на община Бобов дол е със средно или основно образование. С начално образование са 9%, с незавършено начално – 4%, а 69 души никога не са посещавали училище и са напълно неграмотни. Броят на висшистите в общината е 540 или 6% от населението. В града живеят 388 лица с висше образование, а в селата 152.

Таблица 9: Естествен прираст на населението на община Бобов дол 2005-2010 г.

Година	Живородени			Умрели			Естествен прираст		
	Общо	Момчета	Момичета	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
2005	72	39	33	194	98	96	-122	-59	-63
2006	75	44	31	195	117	78	-120	-73	-47
2007	66	36	30	174	108	66	-108	-72	-36
2008	69	32	37	190	102	88	-121	-70	-51
2009	71	36	35	202	110	92	-131	-74	-57
2010	56	24	32	163	86	77	-107	-62	-45

Източник: Национален статистически институт

Естественият прираст на населението на община Бобов дол за изследвания период е отрицателен, като бележи тенденция на намаление от 2005 до 2007 г., нараства през 2008 и 2009 и намалява до минус 107 души през 2010 г. Средно годишният брой на живородените деца в общината през периода е 68. Средната смъртност е 186 човека годишно. (Таблица 9)

Таблица 10: Заселени, изселени и механичен прираст в община Бобов дол 2005-2010 г.

Година	Заселени			Изселени			Механичен прираст		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
2005	230	115	115	297	137	160	-67	-22	-45
2006	138	66	72	279	142	137	-141	-76	-65
2007	196	100	96	272	134	138	-76	-34	-42
2008	145	75	70	216	110	106	-71	-35	-36
2009	171	81	90	281	145	136	-110	-64	-46
2010	178	78	100	347	167	180	-169	-89	-80

Източник: Национален статистически институт

Механичният прираст в община Бобов дол през анализирания период също е отрицателен. През 2005 г. той е минус 67, но през 2010 г. достига минус 169 души.

Общо в резултат на естествен и механичен прираст населението в Бобов дол през 2005 г. намалява със 189, а през 2010 г. с 276 души. Демографска криза се забелязва в град Бобов дол и всички села на територията на общината.

Таблица 11: Население по постоянен адрес в община Бобов дол 2005 - 2010 г.

Населени места	2005	2006	2007	2008	2009	2010
гр.Бобов дол	6936	6861	6756	6679	6586	6498
с.Бабино	284	286	280	279	270	266
с.Бабинска река	121	121	117	111	105	104
с.Блато	50	44	40	36	30	26
с.Голема фуча	136	124	120	121	117	114
с.Големо село	552	543	535	516	501	482
с.Голям върбовник	209	204	198	194	181	177
с.Горна козница	237	230|	221	219	213	142
с.Долистово	314	308	305	299	285	273
с.Коркина	229	217	204	196	177	168
с.Локвата	15	14	14	14	12	10
с.Мала фуча	191	183	175	164	155	150
с.Малки върбовник	104	103	98	92	85	87
с.Мало село	343	332	332	328	316	312
с.Мламолово	897	882	871	842	819	805
с.Новоселяне	82	79	72	69	65	61
с.Паничарево	62	53	54	48	48	46
с.Шатрово	120	116	109	100	95	92
Общо за общината	**10882**	**10700**	**10501**	**10307**	**10060**	**9813**

Източник: Национална база данни „Население”

Населението на община Бобов дол по постоянен адрес също бележи тенденция на намаление с 1 069 души през 2010 г. спрямо 2005 г. Един от най-характерните демографски процеси за общината е обезлюдяването, което е пряко свързано с деградационните процеси, засегнали общинска икономика през последните 15-20 години. Намалението на населението обхваща не само селската част на общината, но и общинския център гр. Бобов дол.

Заетост и безработица

Пазарът на труда включва два основни компонента: трудова заетост и безработица.

Икономически активните лица в община Бобов дол наброяват 3 618 души по данни от последното преброяване – 01.02.2011 г. Броят им спрямо 2005 г. е намалял с 999 души. Коефициентът на икономическа активност е 44% (съотношение между икономически активните лица и населението на 15 и повече навършени години) или с 13% по-малко от 2005 г. От икономически активните лица заети са 3 193 души, останалите са безработни, които активно търсят работа. Числеността на заетите е намаляла за анализирания период с 2 156 души. Коефициентът на заетост (съотношение между броя на заетите лица и населението на 15 и повече навършени години) за община Бобов дол е 39%.

Бобов дол е една от общините в България със сравнително ниско равнище на безработица и тази тенденция се запазва през последните години. По данни на НСИ нивата на безработица в общината са по-ниски от средните за област Кюстендил и за страната като цяло. За периода 2006 г. - 2008 г. безработицата в Бобов дол бележи намаление от 6.6% на 4.9%. През 2009 г. и 2010 г. леко нараства съответно на 5.63% и 6.3%. По данни от РСЗ – Благоевград, към 28.02.2011 г., безработицата в община Бобов дол е 7.34%, при средна за област Кюстендил – 10.75% и за страната 9.78%.

Таблица 12: Брой регистрирани безработни в община Бобов дол 2006-2011 г.

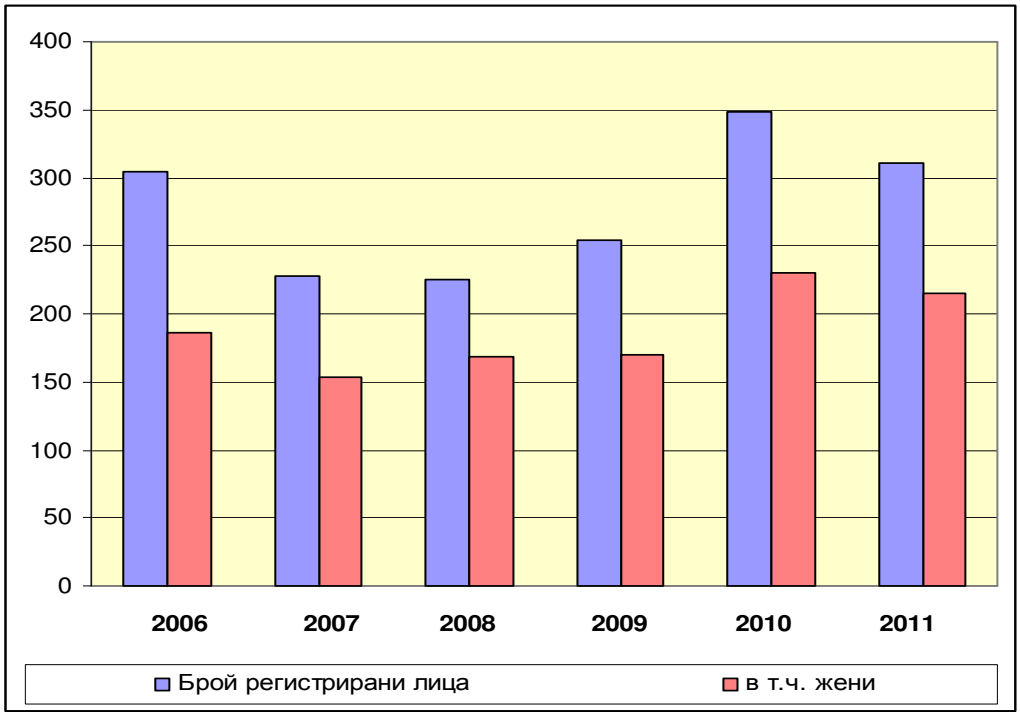
Година	2006	2007	2008	2009	2010	2011[2]
Брой регистрирани лица	304	228	225	254	349	311
в т.ч. жени	186	153	168	170	230	215

Източник: Дирекция „Бюро по труда" – Дупница

Броят на регистрираните безработни в община Бобов дол намалява през 2008 спрямо 2006 г. със 79 души, но после се увеличава и през 2010 достига 349 лица. Относителният дял на жените в регистрираните безработни лица е сравнително висок – 71% през 2006 и 66% през 2010 г. За първото полугодие на 2011 г. са регистрирани 311 безработни лица, от които жените са 69%. (Виж Таблица 12 и Фиг.5)

[2] Данните са за първото полугодие на 2011 г.

Фиг. 5: Динамика на безработицата в община Бобов дол 2006-2011 г.

Източник: Дирекция „Бюро по труда" – Дупница

Таблица 13: Безработица в община Бобов дол по възрастови групи за 2006-2011 г.

Възрастови групи	2006	2007	2008	2009	2010	2011
- до 19 г.	10	2	5	7	9	6
- от 20 до 24 г.	22	13	19	25	30	28
- от 25 до 29 г.	37	25	8	26	34	39
- от 30 до 34 г.	29	21	28	25	44	37
- от 35 до 39 г.	42	41	23	26	33	32
- от 40 до 44 г.	58	40	39	32	51	42
- от 45 до 49 г.	38	29	25	41	54	47
- от 50 до 54 г.	35	28	29	30	39	32
- над 55 г.	33	29	49	42	55	48

Източник: Дирекция „Бюро по труда" – Дупница

Най-голям относителен дял във възрастовата структура на безработицата имат лицата над 45-годишнна възраст (около 42%). Средно 37% от безработните са на възраст между 30 и 45 години. Младите хора между 20 и 30 години са около 19-20% от всички регистрирани безработни. (Виж Таблица 13)

Таблица 14: Безработица в община Бобов дол по образование за 2006-2011 г.

Образование	2006	2007	2008	2009	2010	2011
С висше образование	9	11	11	8	15	17
Със средно образование	137	115	132	143	208	176
С основно образование	128	88	1	32	45	42
С начално и по-ниско образование	30	14	81	71	81	76

Източник: Дирекция „Бюро по труда" – Дупница

Най-голям е броят на безработните със средно образование – близо 60% от всички регистрирани в бюрото по труда през 2010 г. Следват ги лицата с основно, начално и по-ниско образование - 36%. (Таблица 14)

По данни на ДБТ-Дупница за периода 2006-2010 г. за община Бобов дол са обявени 1426 свободни работни места, от тях новоразкрити са само 4. От 2005 до 2011 г. в програми и мерки за насърчаване на заетостта са включени 576 души. За 2010-2011 г. по проекти и мерки, финансирани от ОПРЧР са обучени 61 души и започнали работа 45 от тях.

Увеличаването на трудовите ресурси и повишаването на тяхната икономическа активност се налага, както поради създалите се неблагоприятни демографски тенденции в община Бобов дол, така и поради необходимостта от постигане на устойчив икономически растеж и по-добри условия на работа и живот. Действията по отношение на намаляване на безработицата трябва да се реализират в две основни направления - превантивни (обучение на безработни и заети) и защитни – мерки, насърчаващи работодателите да наемат на работа лица в неравностойно положение. От голямо значение са превантивните действия, които целят хората, останали без работа, да не изпаднат в състояние на трайна безработица и оттам - до необходимостта от социално подпомагане. Важно условие за подобряване на качеството на упражнявания труд е повишаването на пригодността на работната сила за заетост чрез усъвършенстване на нейната квалификация и привеждането й в съответствие с изменящите се изисквания на търсенето на труд в икономика, основана на знанията. Това ще доведе до повишаване на потенциала й и ще създаде трайни предпоставки за устойчив икономически растеж.

Прилагането на превантивни и активни мерки на пазара на труда трябва да обхване всички социални групи с особена подкрепа за най-рисковите групи - дълготрайно безработните, младежите без трудов опит или без образование и професия, безработните с ниско или без образование и без квалификация, хората с увреждания. Борбата с безработицата изисква широкообхватни мерки за взаимна подкрепа на икономическата, социалната политика и политиката по заетостта. Инструмент на тази политика са регионалните и местните програми за заетост, съобразени и с националните програми за заетост. От особено значение за ефективността и ефикасността на тези програми е привличането на местните организации на работодателите при изготвянето и реализацията на проекти в областта на пазара на труда и използване потенциала на работодателските организации и местния бизнес за оказване на консултантски, образователни и други услуги, свързани с дейностите по заетостта.

Здравеопазване

По данни на НСИ и ТСБ – Кюстендил в община Бобов дол има една многопрофилна болница с капацитет 70 легла и един медицински център за извънболнична помощ.

Таблица 15: Медицински персонал в община Бобов дол за периода 2008 - 2010 г.

	2005	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**
Лекари	39	23	20	25	24
Стоматолози	2	3	2	2	2

Източник: Териториално статистическо бюро – Кюстендил

Броят на медиците в общината намалява за периода 2005 – 2009 г. с 15. Здравното и медицинско обслужване на населението през 2009 г. се осъществява от 24 лекари и 2 стоматолози. Медицинското обслужване в селата не е добре развито.

Проведената здравна реформа в общината доведе до възникването на някои негативни явления, водещи до влошаване здравето на гражданите. Основни причини са бедността, нездравословния начин на живот, свързан с непълноценното хранене, постоянния стрес.

Основните проблеми в сферата на болничната помощ са: недостиг на средства, незадоволително състояние на сградния фонд, стара апаратура, невъзможност да се отделят целеви средства за ремонти и закупуване на нова техника и оборудване.

Сериозен проблем остава навременното осигуряване на здравна помощ в отдалечените села и тези без лекарски практики. В допълнение, достъпът до здравни услуги е проблем за голяма група лица без здравно осигуряване. Общината не разполага с нормативни документи и финансови инструменти за решаване на този проблем, но би трябвало да потърси свои решения.

Социални дейности и услуги

Политиката за развитие на социалните дейности е насочена към подпомагане на определени категории от населението, които са в неравностойно социално положение. Такива са лицата със значими здравни проблеми, военноинвалиди, социално слаби, възрастни хора, многодетни семейства, изоставени от родителите деца и др. Инвалидите в общината очертават една немалка група от лицата в неравностойно положение. Социалните услуги в община Бобов дол са дейности за подпомагане на лица и семейства, които са затруднени или не са в състояние да задоволят своите основни жизненоважни потребности.
На територията на общината съществуват следните видове социални услуги:

1. *Домашен социален патронаж* с комплекс от социални услуги, предоставяни в общността по домовете на възрастни хора и хора с увреждания. Към настоящия момент капацитетът му е 40 места. Мисията на Домашния социален патронаж е да реализира обществения ангажимент и грижа към възрастните хора и лицата с увреждания като ги подпомогне в тяхната естествена семейна среда, чрез следните услуги:
    - Ежедневно доставяне на топла храна;
    - Помощ в общуването и поддържането на социални контакти;
    - Подпомагане и разнообразяване на възможностите на потребителите на социални услуги да водят самостоятелен начин на живот;
    - Взаимодействие със социални, здравни и др. институции;
    - Съдействие за снабдяване с необходимите технически помощни средства за болни и хора с увреждания;
    - Поддържане на лична хигиена и хигиена в жилищните помещения, обитавани от ползвателя;
    - Битови услуги – закупуване на стоки и вещи от първа необходимост, заплащане на електрическа и топлинна енергия, телефон, вода и др. сметки със средства на лицето.
2. *Клубове на пенсионера на територията на Бобов дол*

На територията на общината функционират 8 клуба на пенсионера, в т.ч.: Квартал „Христо Ботев” гр. Бобов дол; Квартал „Миньор” гр. Бобов дол; с. Бабино; с. Мало село; с. Големо село; с. Горна козница; с. Мламолово и с. Коркина.

В клубовете членуват над 400 души на пенсионна възраст. Дейността им се състои в провеждането на занимателни игри, беседи, екскурзии излети, организиране на културно-масови прояви, честване на празници, рождени дни и др.

3. *Домашен помощник*

Социалната услуга се реализира общо в четири населени места от територията на община Бобов дол. Дейностите, които предлага са: Грижа и подпомагане на възрастни хора и лица с увреждания; Текущо и основно почистване; Поддържане на личната хигиена; Хранене; Битови услуги и др.

4. *Личен асистент*

Личен асистент е лице, полагащо постоянни грижи за дете или възрастен с трайни увреждания, или за тежко болен за задоволяване на ежедневните му потребности.

Социалната услуга се ползва от лица на територията на Община Бобов дол. Дейностите, които се предлагат са: Доставяне и/или приготвяне на храна; Пазаруване; Помощ за поддържане на лична хигиена; Помощ при вземане на лекарства и придружаване до личен лекар и при настаняване в болница; Извършване на плащане на сметки и задължения; Административна помощ и услуги при попълване и подаване на документи до различни институции.

5. *Хоспис в гр. Бобов дол*

Хосписът в гр. Бобов дол функционира от началото на месец юни 2009 г. в резултат на изпълнението на дейностите по проект „Създаване на напълно функциониращ хоспис в гр. Бобов дол", финансиран по програма ФАР на ЕС. В него се предлага 24-часова високо квалифицирана медицинска помощ за възрастни и тежко болни пациенти в модерна и уютна обстановка. Основната задача на новата структура е да подобри достъпа до специализирана и качествена здравна грижа на пациентите с хронични и инвалидизиращи заболявания, както и да поддържа качеството на живот на болните, на техните близки и семейства. Хосписът в гр. Бобов дол е с капацитет 20 легла За болните се грижат лекари и психолози, медицински сестри, рехабилитатори, трудотерапевти и социални работници. Ключово предимство е неговото местоположение в МБАЛ „Д-р Стоян Сантев", което гарантира синхрон със структурите на лечебното заведение. Специализираните услуги, които предлага Хосписът са:

- 24-часова грижа за тежко болни пациенти;
- Денонощно специализирано наблюдение;
- Денонощно обгрижване;
- Изпълнение на назначена медикаментозна терапия;
- Рехабилитация;
- Хранене.

6. *Специализирани институции*

Домът за деца с умствена изостаналост с. Горна Козница е специализирана институция за деца и младежи от 3 до 18 годишна възраст, делегирана държавна дейност. Общият капацитет на дома е 70 места. Институцията е със застроена площ 1085 кв. м. и разполага със спални помещения, занимални, физкултурен салон, кухненски блок, столова, медицински кабинет, складови и административни помещения, пералня и бани, локално парно отопление. Децата са разделени на 4 групи, в зависимост от степента на увреждане. Предлаганите социални услуги в дома са: отглеждане, обгрижване, възпитание, обучение, рехабилитация, здравни грижи. С децата с говорни проблеми работи логопед. В дома са

създадени добри възможности за социална интеграция и адаптацията на потребителите на социалните услуги.

В унисон с Държавната политика за намаляване броя на лицата, отглеждани в специализирани институции, подобряване грижата за уязвимите групи лица в риск, поетапно се извеждат децата от Дом за деца с умствена изостаналост, с. Горна Козница. На територията на гр. Бобов дол част от тях ще бъдат настанени в „Център за настаняване от семеен тип" – 2 броя жилища с капацитет 20 лица и „Център за социална рехабилитация и интеграция" с капацитет 30 лица.

Образование

Образованието в Бобов дол има дългогодишна история и традиции. В последните години то се утвърждава като един от приоритетите на общината. Сградите на учебните и детски заведения са ремонтирани и отговарят на всички съвременни изисквания. Материалната база на учебните заведения е добре поддържана. Всичко това е предпоставка за качествено образование и стимулиране на заложбите на децата и учениците. Заделят се необходимите средства за повишаване квалификацията на учителите и за осмисляне свободното време на учениците.

Таблица 16: Училища, учители и ученици в община Бобов дол по учебни години (брой)

Училища					**Паралелки**					**Ученици**					**Учители**				
2005 / 2006	**2006 / 2007**	**2007 / 2008**	**2008 / 2009**	**2009 / 2010**	**2005 / 2006**	**2006 / 2007**	**2007 / 2008**	**2008 / 2009**	**2009 / 2010**	**2005 / 2006**	**2006 / 2007**	**2007 / 2008**	**2008 / 2009**	**2009 / 2010**	**2005 / 2006**	**2006 / 2007**	**2007 / 2008**	**2008 / 2009**	**2009 / 2010**
6	4	4	3	3	45	42	40	33	34	1065	928	859	693	677	90	76	72	59	59

Източник: Териториално статистическо бюро – Кюстендил

Училищната структура и мрежа в община Бобов дол е съобразена с действащите законови и подзаконови документи с местните, държавни и европейски стратегии за развитие на образованието.

Броят на учениците в Бобов дол намалява значително - с 388 за периода 2005-2010 г., паралелките намаляват с 11, а учителите с 31. Това води до закриване на 3 общообразователни училища в селата. През учебната 2009-2010 г., училищната мрежа в общината се състои от 2 общообразователни училища – ОУ „Никола Вапцаров" и СОУ „Христо Ботев" и 1 професионална гимназия, в които се обучават общо 677 ученици, разпределени в 34 паралелки. (Таблица 16)

Таблица 17: Детски градини в община Бобов дол за периода 2005 - 2010 г.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Детски градини	5	5	5	2	2	2
Педагогически персонал	29	28	27	18	18	18
Деца	268	268	266	218	204	215

Източник: Териториално статистическо бюро – Кюстендил

На територията на община Бобов дол от 2005 до 2007 г. функционират 5 детски градини. След това 3 от тях са закрити и към 2010 г. има само две детски заведения – ЦДГ „Миньор", гр. Бобов дол с филиал в с. Мламолово и ОДЗ „Дружба", гр. Бобов дол с филиал в кв. „Христо Ботев", в което има и яслена група. Капацитетът на яслата е 26 места, но предвид демографските тенденции в общината на този етап е достатъчен.

За периода 2005-2010 г. броят на децата в градините намалява с 53 и достига 215 деца. Педагогическия персонал в детските заведения също намалява с 11 човека през разглеждания период.

Култура

В община Бобов дол има добре изградена културна инфраструктура. Културната дейност се осъществява от Народните читалища и Общински младежки дом, Дом на културата, музейна сбирка по минно дело.

В общината са регистрирани 12 читалища, на които е предоставена материална база, съгласно Закона за народните читалища. Домът на културата разполага с голям киносалон /620 места/, малка зала за камерни културно-масови мероприятия и репетиционна зала за танцовите състави и библиотеката. В единадесет от Народните читалища се осъществява и библиотечна дейност. Общият фонд на читалищните библиотеки надхвърля цифрата 60 000 тома художествена и научна литература.

В културните институти има следните изградени самодейни състави:

1. **Ч-ще "Просвета", гр.Бобов дол:** Младежки танцов ансамбъл "Разметаница"; Детски нанцов състав "Накит"; Вокална група "Хармония"; Група за модерен балет.
2. **Ч-ще „Пробуда", с.Мало село:** Женска фолклорна група.
3. **Ч-ще „Зора", с.Мламолово:** Женска фолклорна група.
4. **Общински младежки дом:** Детски танцов състав „Царичина"; Група за художествено слово.

Самодейните състави вземат участие в местни, регионални и национални прегледи и фестивали. Излизат с концертни прояви и в чужбина. Свое място в културния живот на общината заема и Музейната сбирка по минно дело. Годишно в общината се провеждат около 100 културно-масови мероприятия, концерти и спектакли. „Бобовдолските културни празници" се утвърдиха като връх на културните изяви и се посвещават на годишнината от обявяването на Бобов дол за град.

Изучаването на културно-историческото наследство е друга област в работата на културните институти. Като художествени паметници на културата с местно значение са регистрирани църквите: «Св.Николай» - гр. Бобов дол; «Св. Четиридесет мъченици» - с. Бабино; «Успение Богородично» - с. Голема Фуча; «Св. Николай» - с. Мала Фуча; «Св.Троица» - с. Големо село; «Св. Троица» - с. Голем Върбовник; «Св. Димитър» - с. Мали Върбовник; «Св. Троица» - с. Шатрово; «Св. Николай» - с. Коркина; «Св. Теодор-Тирон» - с. Новоселяне и «Покров Богородичен» - с. Мламолово.

Проведени са археологически разкопки в местността «Царичина» в землището на с. Големо село, където бяха открити останки от тракийския град Бине. Обектът не беше консервиран поради липса на средства. Необходимо е да се търсят средства за продължаване на разкопките и консервация на обекта.

Спорт

В община Бобов дол съществуват 3 спортни клуба:

- Футболен клуб "Миньор" – член на БФГ с 80 състезатели.
- Спортен клуб по борба "Ястреб" със 120 състезатели.
- Спортен клуб по бокс "Роки" с 60 състезатели.

Спортни дейности се развиват в материалната база: 2 бр. спортни зали и футболен стадион. Дефицитното финансиране на спортните клубове е сред основните проблеми. Спортните зали се нуждаят от основен ремонт и монтиране на парни инсталации.

Спортната дейност се организира и в училищата (в тяхната спортна база), но календарът на спортните прояви (състезания, турнири) е беден. Това силно ограничава масовия интерес към спорта и спортната кариера. Както и в спортните клубове, квалифицираните треньори са недостатъчни. Изоставането на спорта в общината е осезаемо както в масовата/любителската му форма, така и в професионалната.

1.4. СТОПАНСКИ СЕКТОР

Развитие на икономиката и промишлеността

Община Бобов дол е утвърден център за добив на въглища и производство на електроенергия с голямо икономическо значение в областен, регионален и национален мащаб. Тук са съсредоточени важни стопански дейности – въгледобив, електропроизводство, енергоремонт и селско стопанство.

Характерните особености, определящи социално-икономическия облик и развитието на община Бобов дол са:

- Изключително висока концентрация на капитали, трудови ресурси и активи в добивната промишленост и енергетиката;
- Диспропорция в заетостта на мъжката и женска работна ръка;
- Високи доходи на населението;
- Силна зависимост от процесите в енергетиката и въгледобива в страната и на международните пазари;
- Ниска адаптивност на стопанството.

Икономиката на Бобов дол може да се дефинира като моноструктурна с ясно изразена специализация в добива на енергийни суровини (кафяви въглища) и производството на ел.енергия. Силната зависимост на общината от добива на каменни въглища и производството на елекроенергия я прави изключително уязвима към всякакви държавни и пазарни регулации.

Местната икономика се отличава със сериозни структурни проблеми. Броят на работодателите е ограничен, което обуславя недостатъчно предлагане на работни места на първичния пазар на труда. Икономическите дейности в общината включват ограничен брой отрасли на икономиката. Електропроизводството е основен структуроопределящ отрасъл. Няма диферинцирани или диверсифицирани дейности, които да са алтернатива на производството на електроенергия. Единствените възможности са селското и горското стопанство и много малки възможности за туризъм – поради ограничения ресурс за такава дейност.

Факторите, задържащи икономическото развитие на общината и Бобов дол могат да се определят като: икономически спад, обхванал структуроопределящите производства в общината и ликвидиране на една значителна част от тези производства, липса на сериозен инвеститорски интерес и предприемачество, амортизирани производствени зони, нуждаещи се от скъпа рехабилитация, за да посрещнат предизвикателствата на съвременни

производства, необходимост от значителни средства за опазване на околната среда, застаряващо население, което трудно може да бъде преквалифицирано.

Преодоляването на тези негативни тенденции изисква комплексен подход и ангажиране капацитета на отговорните държавни институции чрез разработване на конкретни програми и мерки. Основен приоритет за развитието на общинската икономика и задържане на работната сила е диверсификация, привличане на инвеститори и разкриване на нови производства в другите икономически дейности извън въгледобива и енергопроизводството.

Икономическото развитие на Бобов дол през последните години се характеризира с различна динамика – ръст до 2008 г. и лек спад след общата финансова и икономическа криза за 2009 и 2010 г.

Таблица 18: Предприятия (без финансовите) в община Бобов дол по икономически дейности (брой)

Икономическа дейност	2008 г.	2009 г.
Селско, горско и рибно стопанство	5	7
Добивна промишленост	2	3
Преработваща промишленост	13	14
Производство и разпределение на електрическа енергия и на газообразни горива	1	..
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	..	..
Строителство	7	9
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	85	84
Транспорт, складиране, пощи	20	18
Хотелиерство и ресторантьорство	19	21
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	2	..
Операции с недвижими имоти	3	..
Професионални дейности и научни изследвания	1	..
Хуманно здравеопазване и социална работа	7	9
Култура, спорт и развлечения	1	..
Други дейности	3	7
Общо	**169**	**182**

Източник: Териториално статистическо бюро - Кюстендил

Броят на предприятията в Бобов дол през 2009 г. е 182 или с 13 повече спрямо 2008 г. Най-голям относителен дял имат фирмите, работещи в областта на търговията и ремонта на автомобили и мотоциклети - 84 броя или 46% от всички предприятия на територията на община Бобов дол. Около 12% от предприятията работят в сектор „Хотелиерство и ресторантьорство" и около 10% в сектор „Транспорт". В характерния за общината сектор „Добивна промишленост" има 3 предприятия, а в сектор „Преработваща промишленост" – 14 броя. Със „Селско стопанство" и „Строителство" се занимават съответно по 4% и 5% от предприятията в Бобов дол. (Таблица 18)

Произведената продукция в предприятията от община Бобов дол през 2009 спрямо 2008 г. намалява със 7 910 хил. лева. Приходите от дейността на предприятията в общината бележат спад от 720 хил. лева, а нетните приходи от продажби намаляват с 2 403 хил. лева. В същото време печалбите на местните фирми бележат лек ръст през 2009 г. с 365 хил. лева, а загубите нарастват с близо 10 млн.лева (от 14 620 хил. лева през 2008 г. на 24 654 хил. лева през 2009 г.). Най-големи загуби генерира преработващата промишленост. (Таблица 19)

Таблица 19: Основни икономически показатели на нефинансовите предприятия в община Бобов дол по основни икономически дейности 2008-2009 г. (хил. лева)[3]

Икономическа дейност	Произведена продукция		Приходи от дейността		Нетни приходи от продажби		Разходи за дейността		Печалба		Загуба	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Селско, горско и рибно стопанство	1356	927	1717	1518	939	878	1661	1335	58	183	30	..
Преработваща промишленост	14574	14033	14741	15184	14407	14583	13728	16439	1003	1234	79	2684
Строителство	1548	1870	5794	1878	1723	1875	5572	1814	251	120	43	..
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	1790	1424	6523	5432	6265	5020	6505	5328	137	205	124	106
Транспорт, складиране, пощи	5563	3704	5863	4262	5593	4061	5944	4309	64	55	150	108
Хотелиерство и ресторантьорство	99	138	270	291	243	291	276	304	10	17	16	30
Хуманно здравеопазване и социална работа	223	334	950	1006	223	299	988	..	27	27	66	..
Други дейности	..[4]	29	..	37	..	37	..	21	..	..	..	..
Общо	**267415**	**259505**	**283050**	**282330**	**263802**	**261399**	**295675**	**306427**	**1816**	**2181**	**14620**	**24654**

Източник: Териториално статистическо бюро - Кюстендил

Преобладаваща част от предприятията в община Бобов дол – 87% са микро с до 9 заети лица. Следват ги малките фирми с 10 до 49 човека - 8%. В общината през 2009 г. има съответно четири средни и 4 големи предприятия.

[3] Данните за сектори „Добивна промишленост", „Производство и разпределение на електрическа енергия" и „Доставяне на води, канализационни услуги и управление на отпадъците" са конфиденциални и не са отразени в таблицата.

[4] ".." – няма данни или са конфиденциални

Таблица 20: Предприятия (без финансовите) по групи според броя на заетите в тях в община Бобов дол в за периода 2005 – 2009 година (брой)

	2005	2006	2007	2008	2009
Микро - до 9 заети	149	126	138	149	159
Малки - 10 - 49	10	12	15	14	15
Средни - 50 - 249	2	1	1	1	4
Големи - 250 и повече	3	4	4	5	4
Общо	**164**	**143**	**158**	**169**	**182**

Източник: Териториално статистическо бюро - Кюстендил

Броят на наетите по трудово и служебно правоотношение лица в община Бобов дол през 2008 спрямо 2006 г. намалява значително с 1 335 човека. Като цяло намалението идва предимно от съкращения на работници и персонал и ограничаване на щата в обществения сектор. През 2008 г. в обществения сектор работят 31% от наетите лица в Бобов дол, а в частния 69%. (Таблица 21)

Таблица 21: Среден годишен брой на наетите лица по трудово и служебно правоотношение в община Бобов дол за 2006-2008 г.

Година	Общо	Обществен сектор	Частен сектор
2006	6632	3089	3543
2007	5301	1815	3486
2008	5297	1632	3665

Източник: Териториално статистическо бюро – Кюстендил

Средната годишна работна заплата в общината е сравнително висока и нараства от 5 267 лева през 2005 г. на 6 391 лева през 2008 г., което е със 103 лева повече от средната годишна работна заплата за страната – 6 288 лева. (Таблица 22)

Таблица 22: Средна годишна работна заплата в община Бобов дол за 2005-2008 г. (лева)

Година	Общо	Обществен сектор	Частен сектор
2005	5267	5428	4256
2006	4473	6106	3047
2007	5737	7696	4717
2008	6391	8773	5321

Източник: Териториално статистическо бюро – Кюстендил

Промишлеността е водещ отрасъл в общинската икономика на Бобов дол. Стурктуроопределящи предприятия на територията на общината са: Мини „Бобов дол” ЕАД; „Въгледобив Бобов дол” ЕООД; ТЕЦ „Бобов дол”; „Енергоремонт-Бобов дол” ЕАД; „Фундаментал” ООД; и „Комфорт - КЕ” ЕООД.

През 1891 г. е открита Държавна мина “Бобов дол” за добив на кафяви каменни въглища, която и до наши дни определя развитието на града и региона. Минните предприятия в общината са: Мини “Бобов дол” ЕАД – в състава, на която влизат: р-к “Бобов дол”, р-к “Бабино”, р-к “Хр.Ботев”, ЦОФ “Бобов дол“, Азотно-кислородна станция и „Фундаментал” ЕООД - участък “Миньор” от находище Бобовдолски въглищен басейн. В тази сфера работят над 3 000 човека.

ТЕЦ “Бобов дол” е най-голямата в Югозападна България с мощност 630 Мегавата. В централата работят около 1 000 души.

Енергоремонт “Бобов дол” е специализирано предприятие за основен и капитален ремонт на инсталираните мощности на енергийната система в Югозападна България, производство на резервни части и съоръжения за енергопроизводството – турбини, котли, електро и минно оборудване.

В областта на частния и предприемаческия сектор, на територията на града функционира предприятие за производство на обувни изделия – „Комфорт - КЕ” ЕООД.

Икономическите приоритети на общината са: насърчаване развитието на интелектуални и високотехнологични производства, стимулиране на частния бизнес и ориентирането му към развитие на жизнеспособни и високо-адаптивни малки и средни предприятия, чрез съхраняване на жизнени традиционни промишлени отрасли и развитие на алтернативни производства, развитие на перспективни регионални клъстери на основата на селското стопанство, подпомагане преструктурирането на бизнес инфраструктура, създаване на необходимите пространствени предпоставки, чрез осигуряване на нови устроени производствени терени.

За стимулиране на местното икономическо развитие Община Бобов дол е разработила Иновационна стратегия и План за нейното изпълнение, финансирани по ОП „Регионално развитие” 2007-2013 г. Иновационната стратегия си поставя следните по-важни цели: възстановяване и приоритетно високо-технологично развитие на енергийната и въгледобивната индустрии; въвеждане на комплексен екологичен подход като коректив на индустриалното развитие и иновативно инфраструктурно и логистично развитие и първокласно екологосъобразно и енергоефективно благоустройство на територията. Общата сума, необходима за финансиране на мерките, заложени в Иновационната стратегия и Плана възлиза на 92 095 000 лева.

Селско стопанство

Селското стопанство е втория по значение отрасъл в общината.

В зависимост от агроклиматичните условия, генезиса и разпространението на почвите и техния агроекологичен потенциал, територията на общината попада в Кюстендилския агроекологичен район. Като цяло агроекологичният потенциал може да се оцени като благоприятен за специализация в земеделското производство на полски култури (пшеница, захарно цвекло, слънчоглед, царевица и др.), както и за отглеждане на овощни и фуражни култури, лозя, за ливади и пасища. Високи добиви от по-голямата част от отглежданите култури обаче са възможни само в поливни условия. Общата площ на земеделските земи в общината възлиза на 137,4 хил.дка, което представлява около 67% от територията на общината. От тях 99,4 хил.дка са обработваеми земи, от които около 12 хил.дка са поливни площи. Стопанисваната земя не е постоянна величина. По данни на ОДЗ – Кюстендил пустеещите земи на територията на община Бобов дол нарастват от 31 282 дка на 58 817 дка.

Общите продуктивни възможности на земите в общината се характеризират със среден (агрономически) бонитетен бал 52, което ги причислява към бонитетната група на т.нар. „средни" земи. Най-подходящи са за пшеница, пасища и ливади, лозя, ябълки, захарно цвекло, царевица, ориенталски тютюн и люцерна (с бонитет в интервал 59-41 бала (т.е. групата на „средните" земи). По-слабо пригодни са агроекологичните условия за отглеждане на картофи (37 бала), соя (32 бала), за които култури земите се включват в групата на т.нар. „лоши" земи.

Селското стопанство е важен източник на доходи в населените места извън град Бобов дол и осигурява суровини за част от преработвателните предприятия в общината. Преобладават личните натурални земеделски стопанства. Ниско е равнището на научно и кадрово обслужване на селското стопанство. Това рязко ограничава възможността за конкурентноспособност на сектора.

Данните в Таблица 23 показват, че през последните години броят на земеделските производители в района се е увеличил с 12 и през 2010 г. те са 34. В общината има пет земеделска кооперации, а през 2005 г. са били 8.

Таблица 23: Земеделски производители за 2005-2010 г.

Показател	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Брой земеделски производители	22	31	33	47	45	34

Източник:ОДЗ – Кюстендил

Пазарът на земя в община Бобов дол е слаб и в незадоволително състояние по отношение на търсене и предлагане, въпреки че през 2008 г. се забелязва чувствителен ръст

в покупко – продажбите на земеделски земи, ръст се отбелязва и в извършените делби и прехвърляния на имоти между наследниците.

Таблица 24: Пазар на земята в община Бобов дол за 2005-2009 г.

Година	Брой сделки	Обща площ (дка)
2005	30	154,368
2006	53	147,503
2007	36	121,388
2008	83	207,622
2009	16	67,248

Източник:ОДЗ – Кюстендил

Независимо от наблюдаващото се леко раздвижване в пазара и сделките, наследствения фактор все още преобладава. Търсят се окрупнени парцели, с по-малък брой собственици, предимно за засаждане на трайни насаждения. Имотите на територията на община Бобов дол в по-голямата си част са маломерни и разпокъсани, липсва желание за окрупняване и обединяване на земеделски земи.

Таблица 25: Общи площи и средни добиви за основните култури, отглеждани в община Бобов дол

Култура	2005 г.		2006 г.		2007 г.		2008 г.		2009 г.		2010 г.	
	Площ (Дка)	Ср. Добив кг/дка	Площ (Дка)	Ср. добив кг/дка	Площ (Дка)	Ср. добив кг/дка	Площ (Дка)	Ср. добив кг/дка	Площ (Дка)	Ср. добив кг/дка	Площ (Дка)	Ср. добив кг/дка
пипер	217	203	220	464	223	538	200	300	310	387	280	350
домати	139	655	140	650	142	1056	123	488	165	594	150	560
картофи	317	959	305	1030	415	1007	462	1061	650	1052	600	1140
фасул	116	52	112	54	104	48	120	58	120	50	80	50
слънчоглед	3660	111	4040	78	4000	61	2020	79	400	20	2400	124
царевица	215	330	108	509	200	300	220	395	600	503	840	452
пшеница	8985	247	6570	217	7870	205	9920	316	12160	207	14130	250
ечемик	860	217	1330	122	760	243	1250	296	1130	203	1260	238
ръж	400	250	800	75	300	200	400	228	700	161	770	191
овес	270	185	280	193	890	234	1540	214	1300	146	2100	133
череши	2403	290	2450	518	2450	519	2613	300	2663	312	2898	269
лавандула	120	42	120	83	120	57	120	87	120	92	133	94

Източник:ОДЗ – Кюстендил

Растениевъдството в Бобов дол се развива много добре през последните години. Най-големи са масивите с пшеница, които нарастват значително през 2010 г. спрямо 2005 г.

Средните добиви от пшеница са най-добри през 2008 г. – 316 кг/дка. От трайните насаждения най-големи площи заемат черешите – 2898 дка през 2010 г. В общината се развива и зеленчукопроизводство. Отглеждат се предимно пипер, домати, картофи и фасул. (Таблица 25)

Проблемите в селското стопанство на община Бобов дол са: малки парцели земя, намалено и остаряващо население, ниски изкупни цени на продукцията при висока себестойност /високи цени на торове, пестициди, горива, части за поддържане на техниката/, липсата на достатъчно инвестиции за създаване на нови трайни насаждения и лошо поддържане на съществуващите, отсъствие на вода за напояване и др. Производителите и фирмите в общината не показват висока предприемчивост и активност по отношение на усвояване на средства от Програмата за развитие на селските райони 2007-2013 г., а община Бобов дол е със статут на селска община. Тя влиза в приоритетен списък със 178 български общини, които не са включени в агломерационните ареали. В тази връзка общината е бенефициент на средства по следните мерки на ПРСР:

1. Мярка 122 "Подобряване икономическата стойност на горите"
2. Мярка 226 "Възстановяване на горския потенциал и въвеждане на превантивни дейности"
3. Мярка 321 "Основни услуги за населението и икономиката в селските райони"
4. Мярка 322 "Обновяване и развитие на населените места"

Индиректно фирми и земеделски производители със седалище и адрес на управление на територията на община Бобов дол са бенефициенти на средства по мерки:

1. Мярка 311 "Разнообразяване към неземеделски дейности" (за земеделски производители)
2. Мярка 312 „Подкрепа за създаване и развитие на микропредприятия"

   Приоритетите за развитието на селското стопанство в Бобов дол са:

   - Създаване на условия за научно обслужване в селското стопанство, което да стимулира въвеждането на съвременни технологии на производство.
   - Създаване на условия за изграждане на нови аграрно-производствени структури на базата на частно фермерство от европейски тип.
   - Стимулиране на вертикалните интеграционни процеси между интензивните производства /трайни насаждения/ и съответните преработващи единици с цел затваряне на веригата "земя - краен продукт" и развитие на регионални клъстери.

- Развитие на малките населени места чрез създаване на алтернативна заетост и изграждане на инфраструктура за задържане на населението.
- Комасиране на земеделската земя с цел въвеждане на модерни технологии в селскостопанското производство.

Горско стопанство

Структурното значение на горското стопанство в икономиката на общината дава шанс за развитие и фокусиране върху защитните и рекреационните функции на гората и планината. Това е особено важно за усвояване на вредните емисии от ТЕЦ "Бобов дол" и отпадъците от мините в общината. Необходимо е увеличаване на горските площи с цел рекултивация на промишлено увредените земи от добива на въглищатата. Съществуването на много други алтернативи за стопанска дейност в общината прави този модел на ползване перспективен, полезен и устойчив. Стопанисването на горския фонд е добре институционализирано. Общинският план следва да посочи подкрепящи и насочващи мерки за развитие и оползотворяване на възможностите за развитие на горските площи.

Таблица 26: Разпределение на горските площи в община Бобов дол по видове собственост (ха)

	Държавен горски фонд	**Частен горски фонд**	**Общински горски фонд**	**Религиозен горски фонд**	**Горски фонд на юридически лица**	**Общ горски фонд**
Горски фонд	4734,8	623,3	0,6	22,7	5,6	5387
Гори извън горски фонд	306,8	71,4	179,2	-	-	557,4

Източник:Държавно горско стопанство „Дупница"

Около 88% от горите на територията на община Бобов дол са държавни, частна собственост са 11.99% и едва 0.01% принадлежат на общината, религиозни организации и юридически лица.

Общо за периода 2005-2010 г. по информация на ДГС „Дупница" от държавния горски фонд на територията на община Бобов дол е добита 31 520 куб.м. дървесина, а от частен горски фонд 113 куб.м. За същия период са залесени и създадени 342 дка нови горски култури.

Единственото дървообработващо предприятие на територията на общината е в с. Паничарево. На територията на община Бобов дол няма площадки за производство на дървени въглища и пунктове за изкупуване на билки.

Дърводобивно значение имат преди всичко бързо растящите гори, но делът им от общата залесена площ е силно редуциран. Като цяло горскоекологичните условия предлагат

добри възможности за комплексно многофункционално използване на горите, за отглеждане и добив на бързорастящи дървесни видове и на посадъчен материал. Въпреки неголемият относителен дял на горите от общата площ на общината, неоценимо значение за екологичния статус на общината има тяхната водорегулираща, противоерозионна и рекреационна функция.

Основните проблеми са свързани с болестите по горите, с повредите по младите борови култури от мокър сняг (прекършване на върховете и клоните на дърветата), с регистрираните немалко нарушения от незаконна сеч и незаконна паша, с бракониерството и в по-малка степен с горските пожари. Проблем представлява и недостатъчният брой висококвалифицирани кадри в горското стопанство, преди всичко поради липсата на интерес у младите хора за професионална реализация в областта на дърводобива и дървопреработването.

Все още горите не се използват достатъчно ефективно и не допринасят в необходимата степен за подобряване на стопанските резултати в общината. Би следвало горските ресурси да бъдат включени още по-активно в стопански оборот и да носят повече приходи при задължително съобразяване с техния възпроизводствен потенциал и на лесоустройствените предписания. Горите в общината не трябва да се разглеждат само като източник на ценна дървесина - перспективите за ефективното им и екологосъобразно използване са свързани преди всичко с комплексното усвояване на техния разнообразен природно-ресурсен потенциал. В този смисъл усилията трябва за бъдат насочени към:

- опазване на горите от незаконни сечи;
- увеличаване дела на широколистните видове, използвани за залесяване;
- стриктно придържане към предписанията в лесоустройствения проект и подобряване на системата от лесотехнически мероприятия за борба с ерозията;
- усвояване на рекреационния потенциал на горските територии в общината;
- развитие на допълващи основния поминък дейности като събиране на билки, гъби и др.

Туризъм

Предвид досегашните приоритети в социално-икономическото развитие на общината, проблемите, свързани с развитието на туризма и рекреацията винаги са оставали на заден план. За това има обективни причини: индустриалната специализация на местната икономика, ограниченият туристически потенциал, липсата на изградена подходяща материално-техническа база за развитието на туризма, липсата на търсене и предлагане на

пазара на туристическите продукти и услуги, неблагоприятната екологична ситуация, неизграденост на базисната и съпътстваща туристическа инфраструктура, отсъствието на маркетингова и рекламна дейност, липсата на подготвени кадри и др.

Въпреки всички тези пречки и ограничения стимулирането и качественото развитие на културно-познавателния и селски туризъм в общината би могло да доведе в бъдеще до диверсификация на местната икономика и генериране на доходи. Наличието на някои културно-исторически забележителности (паметници на културно-историческото наследство с местно значение) като скалните тракийски ниши в землището на с. Бабинска река, останките от средновековните укрепления от 12 в. на възвишението Колош, музейната сбирка, посветена на въгледобива, църквата "Св. Николай" и някои др., както и красивата природа в Конявска планина, потенциално биха могли да спомогнат за създаването и реализирането на общ регионален туристически продукт (предимно за маршрутен туризъм за еднодневни турове) със съседните общини, към които са насочени основните туристопотоци. Предпоставка за това е и благоприятното транспортно-географско положение на територията на общината между двата локални центъра на развитие в областта (Кюстендил и Дупница).

В перспектива, ако бъдат решени основните екологични и инфраструктурни проблеми в общината, развитие биха могли да получат т.нар. "меки" форми на туризма, с ограничени въздействия върху околната среда – екологичен, познавателен, рекреативен и ловно-рибарски туризъм.

Община Бобов дол работи за развитието на туризма като алтернативна форма на заетост и източник на доходи в региона. Разработена е Стратегия за развитие на туризма и План за нейното изпълнение. Стратегията включва 3 основни приоритета:

- Разработване на съвременна специализирана туристическа инфраструктура, продукти и атракции;
- Развитие на човешките ресурси за подобряване на обслужването на туристите;
- Промоция на дестинацията за привличане на туристи.

1.5. ТЕХНИЧЕСКА ИНФРАСТРУКТУРА И ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Най-мащабните инфраструктурни проблеми на общината са: амортизираната водопроводна мрежа, недоизградена канализационна мрежа, липсата на ПСПВ и ПОСВ, както и лошото състояние на общинската пътна мрежа.

Транспортна инфраструктура

Транспортната инфраструктура е определящ фактор за развитието на териториалната система. Община Бобов дол има периферно транспортно-географско положение. Доказателство за това е фактът, че през нейна територия не преминава първокласен път с транснационално значение. Въпреки това, по данни от „Стратегия за местно икономическо развитие на община Бобов дол 2007-2013 г.", общата дължина на пътната мрежа възлиза на 112,5 км. Те са разпределени както следва: Втори клас - 15 км.; Трети клас - 36,9 км; Общински - 60,6 км.

Общинската пътна мрежа е с локално значение, но има важни социални функции. С обща дължина от над 60 км тя значително натоварва ограничения бюджет на общината. Липсата на средства за осъществяване на мероприятия по ежегодни текущи ремонти и планови основни ремонти е довела до сериозно влошаване на състоянието и експлоатационните характеристики на пътната настилка. Тя е сериозно амортизирана, като хоризонталната маркировка не се подновява и на практика липсва, а на много места пътните знаци отсъстват. До общинския център има изградена ЖП линия от гр. Дупница, която обаче се ползва изключително като обслужваща за индустрията в общината, без да изпълнява съществени социални функции.

Пътищата от републиканската пътна мрежа са в сравнително добро състояние и осигуряват необходимите връзки на общината с областния център Кюстендил, с Дупница, столицата София и останалата част от страната.

Комуникации

Телефонизацията на общината чрез стационарни телефони е преминала своя пик. Всички населени места са телефонизирани, но броят на стационарните телефони намалява за сметка на мобилните. Кабелни връзки са изградени във всички населени места. В общината е налице покритие и на трите основни мобилни оператори за България.

Интернет достъпа е главен бизнес и комуникационен ресурс. Неговата доставка за територията на общината по кабел (телефонни и телевизионни оператори) и безжично (мобилни оператори и сателитни телевизионни оператори) се развива динамично през последните години. Очаква се цената на интернет достъпа да става все по-ниска, при все по-висока скорост с преимущество на оптично окабеляване за бизнеса и институциите и персонален безжичен достъп. На територията на общината има три интернет доставчика.

Населението се обслужва само от два броя пощенски станции, което е крайно недостатъчно.

Електроснабдяване

Всички населени места са електрифицирани. Електропроводната и електроразпределителната мрежа осигурява достатъчна сигурност и оперативност в захранването на всички селища. Инсталираната мощност е оразмерена за по-големи товари от сегашното потребление и повечето подстанции работят с около 30% от капацитета си. Няма сравнителни данни за периода.

Уличното осветление от 2006 г. се прехвърля за стопанисване, управление и експлоатация от Електроснабдяване – Дупница на община Бобов дол.

Водоснабдяване

Всички населени места в общината са водоснабдени. Потреблението на вода не намалява. Необходимос е допълнително водоснабдяване на с. Шатрово, с. Панчарево, с. Новоселяне, с. Горна Козница.

Съществуват селища с ограничения на водоползуването, особено в летния период. Няма пречитствателна станция за питейна вода /ПСПВ/.

Канализация

На територията на общината няма развита канализационна мрежа с изключение на гр. Бобов дол и частично в още 4 села. Няма изградени пречиствателни стации за отпадни води /ПСОВ/. Селата се нуждаят от изграждане на канализация, за да се намали замърсяването на околната среда.

За намаляване замърсяването на река Бобовдолска и околната среда е необходимо изграждането на канализации и малки пречиствателни станции за отпадни води в селата: Мламолово, Мало село, Големо село и Долистово.

Екология и опазване на околната среда

Опазването на околната среда е главна задача на общинското ръководство и местното население за постигане на устойчиво развитие. Територията на община Бобов дол е значителен емитер на основните парникови газове, предмет на международни спогодби като протокола от Киото. След срещата в Йоханесбург, ЕС направи опит за рязък завой към нарастване на екологичната устойчивост на европейската икономика. В тази връзка ограничаването на емисиите, генерирани от територията на община Бобов дол по отношение на въздух, води и почви са от първостепенно значение.

Екологичната диагноза показва, че съществува значително замърсяване от добива на въглища и производството на електрическа енергия. Като се изключат районите на мините и и на ТЕЦ “Бобов дол”, общото състояние на околната среда в общината не предполага ограничителни условия в развитието на всички сектори.

Съществуващата градска пречиствателна станция за отпадни води (ГПСОВ) в община Бобов дол не работи от 20 години и е изключително остаряла морално и физически. В селата на общината няма канализации. Всички канални води се изпускат в реките и притоците им. Налага се спешно строителство на нова ГПСОВ поне за нуждите на град Бобов дол.

Качеството на питейните води също е лошо. Питейните води на населението на общината само се хлорират и не се прави необходимото пречистване. Необходимо е да се изгради и пречиствателна станция за питейни води.

В пряка връзка с екологичната обстановка е броят, капацитетът и състоянието на депата за твърди битови отпадъци. По официални данни на територията на област Кюстендил функционират 9 регионални депа за ТБО. Нито едно от тях не се намира на територията на община Бобов дол. Делът на обслужваното население от системи за организирано сметосъбиране в Бобов дол е 100%. Все още съществуват голям брой нерегламентирани сметища край всички населени места в общината. Структурата на депонираните там отпадъци съдържа предимно органична материя, строителни отпадъци и земни маси.

Съществуват значителни замърсявания от отпадъци извън сметищата, в околностите на селата и по протежение на пътната и уличната мрежа. Те са предимно "визуални" замърсители и "огледала" на лоша битова култура и ниска управляемост.

Основните антропогенни фактори, които оказват влияние върху качествата на околната среда, състоянието на атмосферния въздух, водите и почвите са предимно от открития добив на каменни въглища и на производството на електроенергия. Няма други промишлени замърсители. Няма акустичното натоварване на средата от средствата на транспорта.

Община Бобов дол е сред учередителите на регионално сдружение за изграждане и експлоатация на завод за преработка на битови отпадъци в Дупница, заедно с общините Дупница, Кюстендил, Трекляно, Невестино, Сапарева баня и Бобошево.

II. АКТУАЛИЗИРАН SWOT – АНАЛИЗ

SWOT анализът на община Бобов дол е обективно следствие от социално–икономическия анализ. Включва оценка на вътрешните фактори, чрез която се идентифицират силните и слабите страни на общината, и оценка на външните фактори на обкръжаващата среда, които очертават благоприятните възможности и потенциални заплахи пред общинското развитие.

Силни страни	Слаби страни
1. Относителна близост до столицата София и граници с добре развити в стопанско и инфраструктурно отношение общини като Кюстендил, Радомир и Дупница. 2. Наличие на естествени природни ресурси-кафяви каменни въглища. 3. Традиции и опит в електропроизводството с национално значение. 4. Квалифицирани човешки ресурси за минната и електродобивната промишленост. 5. Всички населени места са водоснабдени, телефонизирани и електроснабдени. 6. Потенциал за развитие на земеделие.	1. Застаряване и миграция на населението, отрицателен прираст, намаляване броя на учениците. 2. Амортизирани транспортна и водопроводна инфраструктури, липса на канализация в малките населени места. 3. Липса на ПСПВ и ПОСВ. 4. Наличие на периферни, изостанали територии в общината. 5. Зависимост на икономиката от малко на брой фирми и отрасли. 6. Използване на остарели технологии и амортизирани съоръжения от местния бизнес. Слаба конкурентоспособност. 7. Липса на публично-частни партньорства.

Възможности	Заплахи
1. Привличане на инвестиции, чрез фондовете на ЕС. 2. Условия за развитие на алтернативен - селски и еко-туризъм. 3. Увеличаване броя на малките и средни предприятия. 4. Диверсификация на икономиката и създаване на работни места за задържане на икономически активното население. 5. Наличие на свободни земеделски земи. 6. Подобряване на транспортната достъпност с изграждане на автомагистрала „Струма”.	1. Задълбочаване на демографските проблеми и обезлюдяване на малките населени места. 2. Липса на финансови средства за подобряване на инфраструктурата. 3. Влошаване на екологичната обстановка и замърсяване на околната среда. 4. Общи финансови кризи и лоша бизнес среда. 5. Закриване на мините и ТЕЦ. 6. Загуба на интерес и слаба активност в усвояването на средства от ЕС.

III. АКТУАЛИЗИРАНА СТРАТЕГИЯ ЗА УСТОЙЧИВО ИНТЕГРИРАНО МЕСТНО РАЗВИТИЕ

В общия си вид стратегията за развитие на община Бобов дол с акценти върху икономиката, инфраструктурата и човешките ресурси е уместна по отношение на основните нужди и проблеми на целевия район и не следва да се променя. Тя е формулирана при изготвянето на Общинския план за развитие за периода 2007-2013 г., въз основа на анализ на текущото социално-икономическо развитие на общината (2004-2005 г.), процесите на интеграция на България в ЕС и в съответствие с целите на тогавашната национална политика за регионално развитие. Основополагащи при дефинирането им са били Националната стратегия за регионално развитие и Областната стратегия за развитие на област Кюстендил, в съответствие с целите и принципите на кохезионната политика на ЕС, насочена към намаляване на регионалните различия.

Съгласно препоръките от Междинната оценка на ОПР и с оглед промените в социално – икономическото развитие на общината и външната среда, визията, целите и приоритетите на актуализирания документ за изпълнението на Общинския план за развитие на община Бобов дол за периода 2011-2013 г. са редактирани, допълнени и променени.

При актуализацията на стратегическата част на ОПР са съобразени някои нови моменти въз основа на актуализирания социално-икономически профил и SWOT-анализ, като са отчетени целите и приоритетите на Иновационната стратегия на Бобов дол; Стратегията за развитие на туризма в община Бобов дол 2009-2016 г., Областната стратегия за развитие на област Кюстендил 2005-2015 г., Актуализирания документ за изпълнение на Регионалния план за развитие на Югозападния район за периода 2010-2013 г., Националната стратегия за регионално развитие за периода 2009-2015 г., Оперативните програми за периода 2007-2013 г., финансирани от фондовете на ЕС и новите цели и приоритети на кохезионната политика на ЕС.

Данните от анализа на текущото състояние показват, че община Бобов дол се нуждае от значително ускоряване на социално-икономическото си развитие. Общината следва да мобилизира целия си потенциал (природно-ресурсен, човешки и инвестиционен) и така да насочи развитието си, че в максимална степен да оползотвори възможностите за финансиране - национални и европейски.

Необходимо е и прилагане на интегриран подход за развитие на територията. Това означава подходящо съчетаване на политиките и мерките, въздействащи върху инфраструктурния, човешкия, иновационния и природно-културния потенциал. Налага се

прилагането на подход, който от една страна да концентрира комплексно въздействие върху основни приоритети, а от друга – да води до изграждане на материални и социални предпоставки за балансирано развитие на територията.

Последните тенденции в развитието на Бобов дол показват (макар и доста слабо и колебливо) подобрение на социално-икономическото развитие на общината, което се нуждае от стимули за преодоляване на демографските проблеми, ускоряване на растежа и устойчивостта. Потребностите от "коригиращи" и подкрепящи публични намеси в развитието на общината са се увеличили през последните години. Необходимо е ново териториално насочване на мерките и подобрена координация, за да се постигнат трайни и осезаеми промени в желаните насоки и успешно изпълнение на целите и приоритетите на Общинския план за развитие 2007-2013 г.

На тази основа, стратегията за развитие на общината за оставащия период до 2013 г. следва да бъде агресивна по отношение на желания териториален баланс в развитието на общината и протичането на демографските процеси, подкрепяща по отношение на необходимите предпоставки за развитие на икономиката и стабилизираща по отношение изграждането и обновяването на инфраструктурите.

3.1. ВИЗИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНАТА

Визията е консолидирана, обобщена представа/желание на една общност за стандарта на живот и качествата на средата, която тази общност изгражда, поддържа и обитава. Жителите на Бобов дол искат да имат "висок жизнен стандарт", да обитават "добре устроена жизнена среда" и да чувстват "сигурност" в живота си и този на децата им /в жилището, на работното място, на улицата, в училищата/. На тази основа е формулирана и визията за развитие на общината.

Визия:

Община Бобов дол – утвърден център в Югозападна България за конкурентоспособно производство на електроенергия, добив на въглища и развито селско стопанство, осигуряващ високо качество на живот на населението, растеж, заетост и гарантиращ опазването на околната среда.

Визията очертава крайния желан резултат от усилията на всички в развитието на общината. Обективните фактори и стимули за такова развитие са:

- Изграден "имидж" за добив на въглища и производство на електроенергия.
- Концентриране на административни, икономически, културни, търговски, транспортни функции; развита обслужваща сфера и инфраструктура; всичко

това превръща Бобов дол в един от привлекателните центрове за отдих, почивка и спорт.

- Потенциал за развитие на селското стопанство и преработващата индустрия.
- Висока степен на изграденост на енергийната, транспортната, съобщителната и водостопанската системи в общината.

Паралелно се отчитат и факторите, задържащи развитието:

- Икономически спад и намаление на потреблението на електроенергия и ликвидиране на една значителна част от други производства.
- Недостатъчни връзки с новите европейски и световни тенденции на концентрация на икономическа дейност и предприемачество.
- Амортизирани производствени зони, замърсяване на околната среда, нуждаещи се от скъпа рехабилитация, за да посрещнат предизвикателствата на съвременни производства.
- Негативни демографски процеси и миграция на квалифицирана работна сила.

Общината има визия и си е очертала ясна картина на очакваното бъдеще. Това предполага огромни усилия за мобилизиране на всички налични ресурси и привличане на допълнителни такива. Необходима е голяма подреденост в действията и следване на подходяща стратегия.

3.2. СТРАТЕГИЧЕСКИ И ОСНОВНИ ЦЕЛИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНАТА

Стратегическата цел *на развитието на община Бобов дол до 2013 г. е:*

Постигане на стабилни и високи темпове на икономически растеж в община Бобов дол, доближаване до средните социално-икономически критерии и параметри на жизнената среда за общините от Европейския съюз, чрез:

- ***привличане на чуждестранни инвестиции;***
- ***развитие на трансграничното сътрудничество;***
- ***ефективно управление на околната среда.***

Основната цел съдържа два взаимосвързани компонента: „ИКОНОМИЧЕСКИ РАСТЕЖ” и „КРИТЕРИИ НА ЕС”. Първата е двигател на развитието, а втората осмисля усилията на населението в общината, което реализира това развитие. Задължително условие е целта да се преследва успоредно и едновременно в двете сфери на развитие на общината.

Единият компонент на целта е „ПОСТИГАНЕ НА СТАБИЛНИ ВИСОКИ ТЕМПОВЕ НА ИКОНОМИЧЕСКИ РАСТЕЖ”, но не „на всяка цена”, а чрез обновена,

конкурентноспособна, природощадяща икономика. Растеж, който оползотворява човешките и природните ресурси на общината по най-добър начин в дългосрочен план. Общинска икономика, приоритетно ориентирана към високотехнологични и жизнени традиционни производства, разчитаща на нови инвестиции чрез активното им привличане и насърчаване на територията на общината.

Другият компонент на целта е „ДОБЛИЖАВАНЕ ДО ПАРАМЕТРИТЕ НА ЖИЗНЕНА СРЕДА В ЕВРОПА". Отчитайки изводите от анализа, това всеобхватно понятие може да се сведе до характеристиките и стандартите в три основни аспекта: екология, инфраструктура, жилища. Разбира се, тук се включват и усилията за подобряване на стандартите в социалния сектор: образование, култура, спорт, здравеопазване, социални грижи. Изборът на редуциран брой параметри на жизнената среда се мотивира с желанието да се постигне коректна и точна измеримост на постигнатшти резултати от провеждане на стратегията. С изпълнението на главната стратегическа цел се очаква и осезателно увеличаване на доходите и покупателната способност на населението. Реализацията на главната цел е невъзможна без координация и конкретизация на няколко нива: приоритетни сектори, специфични цели за развитието на тези сектори, мерки/програми към всяка от целите и конкретни проекти или проектни идеи за прилагане на всяка от мерките.

Изпълнението на стратегическата цел се обуславя от постигането на следните три ***основни цели:***

Основна цел - 1: ***Социално-икономическо развитие, устойчивост и растеж, на базата на "икономика на знанието".***

Основна цел - 2: ***Комплексно развитие на инфраструктурта за достигане на европейските стандарти.***

Основна цел - 3: ***Развитие на човешките ресурси, активна социална политика, съхраняване на културно-историческото наследство и околната среда.***

Реализирането на първата цел предполага провеждането на комплекс от мерки, които да доведат до увеличаване равнището на социално-икономическо развитие на общината и доближаване с местните общности от ЕС. Това ще се постигне чрез подобряване на условията за ускорен растеж и повишаване на регионалната конкурентоспособност, чрез увеличаване на производителността и подобряване качеството на произвежданите продукти.

Реализирането на втората цел включва подобряване качеството на местните инфраструктури и на жизнената среда като цяло. Постигането на целта ще превърне общината в привлекателно и сигурно място за живот на гражданите, чрез удовлетворяване на техните основни образователни, здравни, социални и духовни нужди.

Реализирането на третата цел ще доведе до преодоляване на местния дефицит в качеството на човешките ресурси, чрез квалификация и професионална реализация. Ще бъде стимулирана заетостта и преустановени негативните тенденции на откъсване на образованието от местната икономическа среда и потребностите на местния пазар на труда. Постигането на целта ще спомогне за преодоляване на негативните демографски тенденции в общината и региона. Ще се съхрани културно-историческото наследство и ще се подобри опазването на околната среда.

3.3. ПРИОРИТЕТИ, СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ И МЕРКИ

Приоритетите съчетават местния потенциал с целите и насоките за развитие на регионално, национално и европейско ниво.

Пет са приоритетните области на плана за развитие на община Бобов дол:

Приоритет–I: ***Развитие на конкурентноспособна общинска икономика, базирана на знанието;***

Приоритет-II: ***Доизграждане и развитие на инфраструктурата и създаване на качествена жизнена среда;***

Приоритет-III: ***Развитие на човешкия капитал;***

Приоритет-IV: ***Развитие на общинския капацитет;***

Приоритет-V: ***Опазване на околната среда и ефективно управление на природните ресурси.***

За всяка от приоритетните области на плана за развитие са адресирани специфични цели и мерки, следващи логиката на визията, стратегическата и основни цели.

Приоритет–I: Развитие на конкурентноспособна общинска икономика, базирана на знанието

Специфична цел 1: Повишаване конкурентноспособността на предприятията

Мярка 1: Насърчаване развитието на устойчиви производствени ядра и иновации: високи технологии и динамични производства

Мярка 2: Създаване на общински клъстери и мрежи

Мярка 3: Подкрепа за развитието на бизнес инфраструктурата

Мярка 4: Изграждане на индустриална зона в Бобовдолска община

Мярка 5: Маркетинг и реклама на предприятията, участие в панаири и изложения

Мярка 6: Привличане и стимулиране на инвестиции

Мярка 7: Създаване на публично-частни партньорства

Специфична цел 2: Създаване на условия за развитие на малък и среден бизнес и стимулиране на предприемачеството

Мярка 1: Повишаване информираността на бизнеса за възможностите за финансиране по проекти и програми от европейски фондове и други донори

Мярка 2: Дейности на общината в подкрепа на местния бизнес

Мярка 3. Насърчаване на предприемачеството

Специфична цел 3: Развитие на селското стопанство

Мярка 1. Повишаване равнището на научно обслужване и въвеждане на съвременни технологии в селското стопанство

Мярка 2. Развитие на оранжейно производство

Мярка 3. Развитие на овощарство и лозарство

Мярка 4. Развитие на етерично-маслени култури

Мярка 5. Развитие на трайни насаждения

Мярка 6. Развитие на животновъдството

Мярка 7. Развитие на биологично земеделие

Мярка 8: Оптимизиране на поливното земеделие

Специфична цел 4: Развитие на устойчив туризъм

Мярка 1. Устройство, маркиране и развитие на туристическите продукти, услуги, маршрути и обекти

Мярка 2. Развитие на туристическата инфраструктура

Мярка 3. Изграждане на места за настаняване, подслон и забавления

Мярка 4. Повишаване ресурсната обезпеченост с кадри и подобряване обслужването на туристите

Мярка 5. Промоция на дестинацията

Мярка 6. Създаване на мрежови връзки с туроператори и туристически агенти

Приоритет-II: Доизграждане и развитие на инфраструктурата и създаване на качествена жизнена среда

Специфична цел 1: Комплексно планиране

Мярка 1. Изготвяне на устройствена схема на община Бобов дол и прилагане на съвременни технологии /цифров модел/

Мярка 2. Изготвяне на устройствен план на гр. Бобов дол и актуализиране на подробно-устройствените планове на населените места на общината и прилагане на съвременни технологии

Мярка 3. Изготвяне на подземен кадастър на гр. Бобов дол

Специфична цел 2: Развитие на транспортната инфраструктура и благоустрояване

Мярка 1. Изграждане и строителство на IV общински път с. Мало село – с. Долистово

Мярка 2. Ремонт на общински пътища

Мярка 3. Рехабилитация и поддържане на уличната мрежа и тротоарите

Мярка 4. Благоустрояване и поддържане на паркове, междублокови пространства, зелени площи и др.

Специфична цел 3: Доизграждане и развитие на ВиК системи

Мярка 1. Рехабилитация – подмяна довършване и на водопроводни системи

Мярка 2. Изграждане и подмяна на канализационни мрежи

Мярка 3. Изграждане на пречиствателни съоръжения – ПСПВ и ПСОВ

Специфична цел 4: Оптимизиране на енергийната инфраструктура и енергийна ефективност

Мярка 1. Развитие на енергопреносната мрежа и енергоефективно улично осветление

Мярка 2. Изграждане на газопреносна мрежа в гр.Бобов дол

Мярка 3. Реализиране на проект за алтернативно отопление на Бобов дол

Мярка 4. Подмяна на дограми и саниране на обществени сгради, училища и др.

Мярка 5. Изработване и приемане на общинска програма за обновяване на жилищата, включително топлинна изолация

Мярка 6. Стимулиране използването на алтернативни ВЕИ, чрез информиране за предимствата и възможностите

Мярка 7. Използуване на местни суровини за добив на енергия и преработване на горски и селскостопански отпадъци за добив на енергия

Специфична цел 5: Развитие на съобщителната система и ИКТ

Мярка 1. Развитие на ИКТ на територията на общината

Мярка 2. Подобряване на интернет-достъпа

Специфична цел 6: Подобряване и развитие на образователната, културна и социална инфраструктури

Мярка 1. Подобряване материално-техническата база на училища и детски градини

Мярка 2. Подобряване състоянието на културната инфраструктура

Мярка 3. Развитие на социалната и здравна ифраструктури

Мярка 4. Подобряване достъпа до обществени сгради и улична мобилност за инвалиди и хората в неравностойно положение

Специфична цел 7: Подобряване на инфраструктурите, обновяване и развитие на малките населени места

Мярка 1. Подобряване на инфраструктурите и благоустрояване на селата

Мярка 2. Изготвяне на устройствен и инвестиционен проект за всяко село

Приоритет-III: Развитие на човешкия капитал

Специфична цел 1: Повишаване на качеството на човешките ресурси

Мярка 1. Повишаване образователното равнище на населението

Мярка 2. Оптимизация и развитие на образователната мрежа съобразно демографските процеси и потребностите на местния бизнес

Мярка 3. Кадрово обезпечаване на училищата, квалификация и преквалифкация на учителите

Мярка 4. Създаване на условия за непрекъснато професионално обучение - „учене през целия живот”

Мярка 5. Подобряване на учебната среда и развитие на информационно общество, чрез въвеждане на ИКТ в обучението

Специфична цел 2: Увеличаване на трудовата заетост

Мярка 1. Активни мерки на пазара на труда – обучение и преквалификация

Мярка 2. Създаване на информационна система за търсената и предлагана работна сила

Мярка 3. Стимулиране започването на собствен бизнес за трайно безработни лица

Мярка 4. Разработване на програми за професионална квалификация на безработни представители на рискови социални и етнически групи

Мярка 5. Осигуряване на работни места с цел задържане в общината на младите хора

Специфична цел 3: Развитие на социалните услуги и интеграция на лицата в неравностойно положение

Мярка 1. Разширяване на обхвата и подобряване достъпа до качествени социални услуги и услуги в обичайна домашна среда

Мярка 2. Подобряване условията на живот на социално слабите, старите хора, лицата с увреждания, изоставени деца и деца в неравностойно положение

Мярка 3. Разкриване на дневен социален център за пребиваване на деца нуждаещи се от закрила и лица, застрашени от домашно насилие.

Мярка 4. Разработване на стратегия за социална интеграция на лицата в неравностойно положение.

Мярка 5. Осигуряване на равен достъп до образование и здравеопазване на лица и групи в неравностойно положение

Специфична цел 4: Подобряване достъпа до здравеопазване

Мярка 1. Прилагане на здравни програми за населението и профилактика

Мярка 2. Оборудване на здравните заведения в общината, вкл. автомобилен парк с цел подобряване на първичната спешна и болнична помощ

Мярка 3. Подобряване координацията между личните лекари, Общината, МБАЛ и Медицинския център

Специфична цел 5: Развитие на културата и спорта

Мярка 1. Подпомагане на тематични културни изяви и развитие на сътрудничество с регионални и международни културни институции

Мярка 2. Провеждане на фестивал на руската песен и утвърждаване на гр. Бобов дол като център на тази международна културна изява

Мярка 3. Модернизиране и обновление на спортните бази

Мярка 4. Организиране на годишен празник на спорта в общината

Мярка 5. Подпомагане на партньорството между публични и частни субекти за използуване на спортната база и спортните клубове

Приоритет-IV: Развитие на общинския капацитет

Специфична цел 1: Създаване на административен и управленски капацитет

Мярка 1. Квалификация, преквалификация и обучения на служители в общинската администрация и общински съветници

Мярка 2. Разширяване и подобряване качеството на административните услуги

Мярка 3. Електронно управление и предоставяне на он-лайн услуги за гражданите

Специфична цел 2: Създаване на капацитет за ефективно разработване и управление на проекти

Мярка 1. Обучение и развитие на уменията на служителите в администрацията за разработване и управление на проекти

Мярка 2. Привличане и усвояване на средства от Структурните фондове на ЕС и други източници

Специфична цел 3: Поддържане и разширяване участието на общината в местни, регионални, национални и международни мрежи и партньорства

Мярка 1. Подобряване координацията и взаимодействието за прилагане на местните политики

Мярка 2. Развитие на партньорства с местния бизнес, НПО и цялата общественост

Мярка 3. Развитие на междуобщинско сътрудничество - реализация на съвместни дейности и проекти

Мярка 4. Трансгранично сътрудничество и партньорство с общини от ЕС

Мярка 5. Изграждане на Консултативен съвет за партньорство (група за наблюдение) на изпълнението на ОПР

Приоритет-V: Опазване на околната среда и ефективно управление на природните ресурси.

Специфична цел 1: Трайно подобряване на екологичното състояние на общината

Мярка 1. Рекултивация и провеждане на лесотехнически мероприятия на замърсени земи от добива на въглища и енергопроизводството

Мярка 2. Въвеждане на съвременни пречиствателни съоръжения в промишлените предприятия

Мярка 3. Прочистване и евентуални корекции на коритата на реките

Мярка 4. Подобряване на системите за сметосъбиране и сметоизвозване

Мярка 5. Въвеждане на системи за разделно събиране на отпадъците

Специфична цел 2: Управление на природните ресурси и запазване на екологичното равновесие

Мярка 1. Провеждане на дейности и мероприятия за поддържане на горския фонд

Мярка 2. Провеждане на еко-дейности и информационни кампании сред населението

Мярка 3. Екологично възпитание и обучение на подрастващите

IV. АКТУАЛИЗИРАНА ИНДИКАТИВНА ФИНАНСОВА ТАБЛИЦА

(в хил. лева)

Приоритети/Специфични цели/Мерки/	Срок	Необходими средства (хил.лв)	Източници на финансиране										
			Община	Държава	Оперативни програми, съфинансирани от СФ и КФ на ЕС						ПРСР	Частни средства	Др. фондове, програми и източници
					ОПРР	ОПОС	ОПАК	ОП РЧР	ОП ТП	ОП РКБИ			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ОБЩО ЗА ВСИЧКИ ПРИОРИТЕТИ ЗА 2011-2013 Г:		**33608**	**462**	**657**	**2622**	**930**	**683**	**1943**		**1750**	**11405**	**8022**	**5134**
П–I: Развитие на конкурентноспособна общинска икономика, базирана на знанието		**16001**	**163**	**360**	**2398**					**1700**	**2150**	**7945**	**1285**
СЦ 1: Повишаване конкурентноспособността на предприятията		**9327**	**72**	**10**						**1300**		**6830**	**1115**
М 1: Насърчаване развитието на устойчиви производствени ядра и иновации: високи технологии и динамични производства	***2012-2013***	***3050***	***15***							***400***		***2540***	***95***
1. Подготвителни дейности за създаване на технологични паркове /разработка на предпроектни проучвания, техническа документация, инженерни планове и т.н./	2012-2013	50	5									40	5
2. Създаване и/или разширяване на центрове за технологичен трансфер, технологични инкубатори, технологични платформи, технологични паркове и др., както и за разнообразяване на предоставяните от тях услуги	2012-2013	3000	10							400		2500	90
М 2: Създаване на общински клъстери и мрежи	***2012-2013***	***6000***								***800***		***4200***	***1000***
1. Създаване на клъстер полезни изкопаеми – енергия	2012-2013	3000								400		2100	500
2. Създаване на клъстер селско стопанство – хранителна промишленост	2012-2013	3000								400		2100	500

М 3: Подкрепа за развитието на бизнес инфраструктурата	***2012-2013***	***200***	***30***	***10***						***100***		***40***	***20***
1. Изграждане/обновяване на прилежащите инфраструктури, мрежи и комуникации към съществуващи производствени зони	2012-2013	50	10	10								20	10
2. Изграждане и оборудване на общински бизнес инкубатор	2012-2013	150	20							100		20	10
М 4: Изграждане на индустриална зона в Бобовдолска община	***2012-2013***	***10***	***10***										
1. Подготвителни дейности за създаване на индустриална зона и привличане на инвеститори	2012-2013	10	10										
М 5: Маркетинг и реклама на предприятията, участие в панаири и изложения	***2012-2013***	***50***										***50***	
1. Стимулиране промотирането на местни фирми и производители в и извън страната-видеофилми, брошури, дипляни и др.	2012-2013	30										30	
2. Участие на фирми от общината в регионални и международни бизнес форуми, панаири и изложения	2012-2013	20										20	
М 6: Привличане и стимулиране на инвестиции	***2012-2013***	***15***	***15***										
1. Маркетингово проучване на възможностите и дефиниране на потенциални инвеститори	2012-2013	5	5										
2. Изготвяне на инвестиционен бизнес профил на община Бобов дол с пакет от инструменти и стимули за инвеститорите	2012-2013	10	10										
М 7: Създаване на публично-частни партньорства	***2012-2013***	***2***	***2***										
1. Проучване на възможностите, дейностите и услугите, за които може да се създадат ПЧП	2012-2013	2	2										
СЦ 2: Създаване на условия за развитие на малък и среден бизнес и стимулиране на предприемачеството		**1031**	**81**							**400**		**400**	**150**
М 1: Повишаване информираността на бизнеса за възможностите за финансиране по проекти и програми от европейски фондове и други донори	***2012-2013***	***1***	***1***										
М 2: Дейности на общината в подкрепа на местния бизнес	***2012-2013***	***30***	***30***										

1. Създаване на информационно гише на предприемача	2012-2013	10	10										
2. Разработване на пакет от инструменти за стимулиране на бизнеса на местно ниво: – местни данъци и такси; – поддържане на база данни за свободни общински терени; - издаването на разрешителни или лицензи.	2012-2013	20	20										
М 3. Насърчаване на предприемачеството	***2012-2013***	***1 000***	***50***							***400***		***400***	***150***
1. Създаване на Общински гаранционен фонд	2012-2013	1 000	50							400		400	150
СЦ 3: Развитие на селското стопанство		**3100**		**350**							**2100**	**650**	
Мярка 1. Повишаване равнището на научно обслужване и въвеждане на съвременни технологии в селското стопанство	***2012-2013***	***50***		***50***									
Мярка 2. Развитие на оранжейно производство	***2012-2013***	***500***		***50***							***350***	***100***	
Мярка 3. Развитие на овощарство и лозарство	***2012-2013***	***500***		***50***							***350***	***100***	
Мярка 4. Развитие на етерично-маслени култури	***2012-2013***	***500***		***50***							***350***	***100***	
Мярка 5. Развитие на трайни насаждения	***2012-2013***	***500***		***50***							***350***	***100***	
Мярка 6. Развитие на животновъдството	***2012-2013***	***500***		***50***							***350***	***100***	
Мярка 7. Развитие на биологично земеделие	***2012-2013***	***500***		***50***							***350***	***100***	
Мярка 8: Оптимизиране на поливното земеделие	***2012-2013***	***50***										***50***	
СЦ 4: Развитие на устойчив туризъм		**2543**	**10**		**2398**						**50**	**65**	**20**
М 1. Устройство, маркиране и развитие на туристическите продукти, услуги, маршрути и обекти	***2012-2013***	***15***	***5***									***10***	
М 2. Развитие на туристическата инфраструктура	***2012-2013***	***2398***			***2398***								

1. „Популяризиране на природното и културно-историческо богатство на Община Бобов дол чрез създаване на туристически атракции и свързаната с тях инфраструктура”	2012-2013	2398			2398								
М 3. Изграждане на места за настаняване, подслон и забавления	***2012-2013***	***100***									***50***	***30***	***20***
М 4. Повишаване ресурсната обезпеченост с кадри и подобряване обслужването на туристите	***2012-2013***	***10***										***10***	
М 5. Промоция на дестинацията	***2012-2013***	***15***	***5***									***10***	
М 6. Създаване на мрежови връзки с туроператори и туристически агенти	***2012-2013***	***5***										***5***	
П-II: Доизграждане и развитие на инфраструктурата и създаване на качествена жизнена среда		**10779**	**210**	**90**		**930**					**9096**	**37**	**416**
СЦ 1: Комплексно планиране		**100**	**60**										**40**
М 1. Изготвяне на устройствена схема на община Бобов дол и прилагане на съвременни технологии /цифров модел/	***2012-2013***	***40***	***20***										***20***
М 2. Изготвяне на устройствен план на гр.Бобов дол и актуализиране на подробно-устройствените планове на населените места на общината и прилагане на съвременни технологии	***2012-2013***	***50***	***30***										***20***
М 3. Изготвяне на подземен кадастър на град Бобов дол	***2012-2013***	***10***	***10***										
СЦ 2: Развитие на транспортната инфраструктура и благоустрояване		**7367**	**55**	**40**							**7272**		
М 1. Изграждане и строителство на IV общински път с. Мало село – с. Долистово	***2012-2013***	***105***	***5***								***100***		
М 2. Ремонт на общински пътища	***2012-2013***	***5266***	***10***	***40***							***5216***		
1.„Рехабилитация и реконструкция на общински път KNL 1016; стар № IV -62031, /II – 62 Невестино – Дупница / - Долистово - Новоселяне – Коркина, в ОБЩИНА Бобов дол, за участък : път / Невестино – Дупница / (км: 0+000) до с.Новоселяне (км: 9+138.38) и	2011-2012	5216									5216		

реконструкция на водопроводна мрежа на село Мламолово”													
2. Ремонт и поддръжка на други общински пътища	2013	50	10	40									
М 3. Рехабилитация и поддържане на уличната мрежа и тротоарите	***2012-2013***	***1996***	***40***								***1956***		
1. „Доизграждане/рехабилитация на градски парк и улична мрежа в град Бобов дол”	2012-2013	1956									1956		
2. Текущи ремонти и поддръжка на уличната мрежа	2012-2013	40	40										
СЦ 3: Доизграждане и развитие на ВиК системи		**1394**				**930**					**464**		
М 1. Рехабилитация – подмяна довършване и на водопроводни системи[5]	***2012-2013***	**-**											
М 2. Изграждане и подмяна на канализационни мрежи	***2012-2013***	***464***									***464***		
1. Проектиране и изграждане на канализация в с. Мламолово	2012-2013	56									56		
2. Проектиране и изграждане на канализация в с. Долистово	2012-2013	62									62		
3. Проектиране и изграждане на канализация в с. Мало село	2012-2013	44									44		
4. Проектиране и изграждане на канализация в с. Големо село	2012-2013	94									94		
5. Цялостна подмяна на канализационна мрежа на кв. Христо Ботев	2012-2013	92									92		
6. Цялостна подмяна на канализационна мрежа на кв. Миньор	2012-2013	116									116		
М 3. Изграждане на пречиствателни съоръжения – ПСПВ и ПСОВ	***2012-2013***	***930***				***930***							

[5] Част от дейностите по тази мярка съвпадат с проект за Техническа помощ, финансиран по ОПОС, включен в Мярка 3 „Изграждане на пречиствателни съоръжения – ПСПВ и ПСОВ”. Предвид големия размер на инвестициите за водопроводни системи не залагаме допълнителни средства за следващите 2 години.

1.„Техническа помощ за подготовка на инвестиционен проект „Доизграждане, реконструкция и рехабилитация на водоснабдително-канализационната мрежа (битова и дъждовна) и изграждане на ПСОВ – гр. Бобов дол”	2012	930				930							
СЦ 4: Оптимизиране на енергийната инфраструктура и енергийна ефективност		**157**	**52**								**80**	**5**	**20**
М 1. Развитие на енергопреносната мрежа и енергоефективно улично осветление	***2012-2013***	***10***	***10***										
М 2. Изграждане на газопреносна мрежа в гр.Бобов дол	***2012-2013***	***20***	***20***										
1. Проучване възможностите за газификация на гр. Бобов дол и техническа подготовка	2012-2013	20	20										
М 3. Реализиране на проект за алтернативно отопление на Бобов дол	***2012-2013***	***10***	***10***										
1. Проучване възможностите за алтернативно отопление на Бобов дол	2012-2013	10	10										
М 4. Подмяна на дограми и саниране на обществени сгради, училища и др.	***2012-2013***	***100***									***80***		***20***
М 5. Изработване и приемане на общинска програма за обновяване на жилищата, включително топлинна изолация	***2012-2013***	***5***	***5***										
М 6. Стимулиране използването на алтернативни ВЕИ, чрез информиране за предимствата и възможностите	***2012-2013***	***2***	***2***										
М 7. Използуване на местни суровини за добив на енергия и преработване на горски и селскостопански отпадъци за добив на енергия	***2012-2013***	***10***	***5***									***5***	
1. Проучване възможностите за използване на местни суровини и преработка на отпадъци за добив на енергия	2012-2013	10	5									5	
СЦ 5: Развитие на съобщителната система и ИКТ		**15**										**15**	
М 1. Развитие на ИКТ на територията на общината	***2012-2013***	***10***										***10***	
М 2. Подобряване на интернет- достъпа	***2012-2013***	***5***										***5***	
СЦ 6: Подобряване и развитие на образователната, културна и социална инфраструктури		**576**	**26**	**50**							**280**		**220**

М 1. Подобряване материално-техническата база на училища и детски градини	***2012-2013***	***200***	***20***	***50***							***130***		
М 2. Подобряване състоянието на културната инфраструктура	***2012-2013***	***226***	***6***								***100***		***120***
1. Ремонт и обновяване на обществена сграда-Културен дом, гр. Бобов дол	2013	126	6										120
2. Ремонт на читалища и други обекти на културната инфраструктура	2013	100									100		
М 3. Развитие на социалната и здравна ифраструктури	***2012-2013***	***100***									***50***		***50***
М 4. Подобряване достъпа до обществени сгради и улична мобилност за инвалиди и хората в неравностойно положение	***2012-2013***	***50***											***50***
СЦ 7: Подобряване на инфраструктурите, обновяване и развитие на малките населени места		**1170**	**17**								**1000**	**17**	**136**
М 1. Подобряване на инфраструктурите и благоустрояване на селата	***2012-2013***	***1000***									***1000***		
М 2. Изготвяне на устройствен и инвестиционен проект за всяко село	***2012-2013***	***170***	***17***									***17***	***136***
П-III: Развитие на човешкия капитал		**4426**	**58**	**185**				**1943**				**10**	**2230**
СЦ 1: Повишаване на качеството на човешките ресурси		**100**	**10**	**50**									**40**
М 1. Повишаване образователното равнище на населението	***2012-2013***	***20***		***20***									
М 2. Оптимизация и развитие на образователната мрежа съобразно демографските процеси и потребностите на местния бизнес	***2012-2013***	***10***	***10***										
М 3. Кадрово обезпечаване на училищата, квалификация и преквалифкация на учителите	***2012-2013***	***20***		***20***									
М 4. Създаване на условия за непрекъснато професионално обучение - „учене през целия живот”	***2012-2013***	***10***		***10***									
М 5. Подобряване на учебната среда и развитие на информационно общество, чрез въвеждане на ИКТ в обучението	***2012-2013***	***40***											***40***

СЦ 2: Увеличаване на трудовата заетост		**100**		**55**				**45**					
М 1. Активни мерки на пазара на труда – обучение и преквалификация	***2012-2013***	***40***						***40***					
М 2. Създаване на информационна система за търсената и предлагана работна сила	***2012-2013***	***5***						***5***					
М 3. Стимулиране започването на собствен бизнес за трайно безработни лица	***2012-2013***	***20***		***20***									
М 4. Разработване на програми за професионална квалификация на безработни представители на рискови социални и етнически групи	***2012-2013***	***20***		***20***									
М 5. Осигуряване на работни места с цел задържане в общината на младите хора	***2012-2013***	***15***		***15***									
СЦ 3: Развитие на социалните услуги и интеграция на лицата в неравностойно положение		**3961**	**8**	**40**				**1898**					**2015**
М 1. Разширяване на обхвата и подобряване достъпа до качествени социални услуги и услуги в обичайна домашна среда	***2012-2013***	***3077***						***1747***					***1330***
1. Изграждане на "Защитено жилище" и Център за социална рехабилитация и интеграция	2012-2013	1330											1330
2. Достоен живот в семейна среда - услуги “Социален асистент” и “Домашен помощник”	2012-2013	1747						1747					
М 2. Подобряване условията на живот на социално слабите, старите хора, лицата с увреждания, изоставени деца и деца в неравностойно положение	***2012-2013***	***741***	***5***					***151***					***585***
1. „Социално предприемачество – Популяризиране и подкрепа на социални предприятия -пилотна фаза”	2011-2012	151						151					
2. Деинституционализация посредством предоставяне на услуги в общността за рискови групи-фаза 4 - "Трета възраст-достоен живот в хуманна и безопасна среда"	2013	585											585
3. Разкриване на трапезария за социално слаби съвместно с НПО и Българската православна църква	2012	5	5										
М 3. Разкриване на дневен социален център за пребиваване на деца нуждаещи се от закрила и лица, застрашени от домашно насилие	***2012-2013***	***100***											***100***

М 4. Разработване на стратегия за социална интеграция на лицата в неравностойно положение	***2012***	***3***	***3***										
М 5. Осигуряване на равен достъп до образование и здравеопазване на лица и групи в неравностойно положение	***2012-2013***	***40***		***40***									
Специфична цел 4: Подобряване достъпа до здравеопазване		**205**	**5**	**40**									**160**
М 1. Прилагане на здравни програми за населението и профилактика	***2012-2013***	***40***		***40***									
М 2. Оборудване на здравните заведения в общината, вкл. автомобилен парк с цел подобряване на първичната спешна и болнична помощ	***2012-2013***	***160***											***160***
1. Доставка на медицинско оборудване за МБАЛ "Д-р Стоян Сантев"-град Бобов дол	2013	60											60
2. Друго оборудване на здравни заведения в общината	2013	100											100
М34. Подобряване координацията между личните лекари, Общината, МБАЛ и Медицинския център	***2012-2013***	***5***	***5***										
СЦ 5: Развитие на културата и спорта		**60**	**35**									**10**	**15**
М 1. Подпомагане на тематични културни изяви и развитие на сътрудничество с регионални и международни културни институции	***2012-2013***	***20***	***10***										***10***
М 2. Провеждане на фестивал на руската песен и утвърждаване на гр. Бобов дол като център на тази международна културна изява	***2012-2013***	***10***	***5***									***5***	
М 3. Модернизиране и обновление на спортните бази	***2012-2013***	***15***	***5***									***5***	***5***
М 4. Организиране на годишен празник на спорта в общината	***2012-2013***	***10***	***10***										
М 5. Подпомагане на партньорството между публични и частни субекти за използуване на спортната база и спортните клубове	***2012-2013***	***5***	***5***										
П-IV: Развитие на общинския капацитет		**2218**	**17**	**7**	**224**		**683**				**139**		**1148**
СЦ 1: Създаване на административен и управленски капацитет		**705**	**7**	**5**			**683**						**10**

М 1. Квалификация, преквалификация и обучения на служители в общинската администрация и общински съветници	***2012-2013***	***10***	***5***	***5***									
М 2. Разширяване и подобряване качеството на административните услуги	***2012-2013***	***683***					***683***						
1. „Администрация в услуга”- изграждане на он-лайн портал за административни услуги, модерно обслужване на гражданите в отдалечените населени места и др.	2012	683					683						
М 3. Електронно управление и предоставяне на он-лайн услуги за гражданите	***2012-2013***	***12***	***2***										***10***
СЦ 2: Създаване на капацитет за ефективно разработване и управление на проекти		**4**	**2**	**2**									
М 1. Обучение и развитие на уменията на служителите в администрацията за разработване и управление на проекти	***2012-2013***	***4***	***2***	***2***									
М 2. Привличане и усвояване на средства от Структурните фондове на ЕС и други източници[6]	***2012-2013***	**-**											
СЦ 3: Поддържане и разширяване участието на общината в местни, регионални, национални и международни мрежи и партньорства		**1509**	**8**		**224**						**139**		**1138**
М 1. Подобряване координацията и взаимодействието за прилагане на местните политики	***2012-2013***	***2***	***2***										
М 2. Развитие на партньорства с местния бизнес, НПО и цялата общественост	***2012-2013***	***139***									***139***		
1. „Придобиване на умения и постигане на обществена активност за потенциална местна инициативна група на територията на община Бобов дол”	2012	139									139		
М 3. Развитие на междуобщинско сътрудничество - реализация на съвместни дейности и проекти	***2012-2013***	***5***	***5***										
М 4. Трансгранично сътрудничество и партньорство с общини от ЕС	***2012-2013***	***1362***			***224***								***1138***
1. Прилагане и обмен на междурегионални практики и иновации за устойчиво местно развитие на Община Бобов дол	2012	224			224								

[6] За изпълнение на тази мярка допринасят всички проекти, финансирани от програми и фондове на ЕС за това не залагаме индикативна сума.

2. "Сътрудничество за устойчиво развитие на културния туризъм в общините Бобов дол и Палилула"	2012	1138											1138
М 5. Изграждане на Консултативен съвет за партньорство (група за наблюдение) на изпълнението на ОПР	***2012-2013***	***1***	***1***										
П-V: Опазване на околната среда и ефективно управление на природните ресурси		**184**	**14**	**15**						**50**	**20**	**30**	**55**
СЦ 1: Трайно подобряване на екологичното състояние на общината		**158**	**8**	**15**						**50**		**30**	**55**
М 1. Рекултивация и провеждане на лесотехнически мероприятия на замърсени земи от добива на въглища и енергопроизводството	***2012-2013***	***30***											***30***
М 2. Въвеждане на съвременни пречиствателни съоръжения в промишлените предприятия	***2012-2013***	***80***								***50***		***30***	
М 3. Прочистване и евентуални корекции на коритата на реките	***2012-2013***	***18***	***3***	***15***									
М 4. Подобряване на системите за сметосъбиране и сметоизвозване	***2012-2013***	***18***	***3***										***15***
М 5. Въвеждане на системи за разделно събиране на отпадъците	***2012-2013***	***12***	***2***										***10***
СЦ 2: Управление на природните ресурси и запазване на екологичното равновесие		**26**	**6**								**20**		
М 1. Провеждане на дейности и мероприятия за поддържане на горския фонд	***2012-2013***	***20***									***20***		
М 2. Провеждане на еко-дейности и информационни кампании сред населението	***2012-2013***	***4***	***4***										
М 3. Екологично възпитание и обучение на подрастващите	***2012-2013***	***2***	***2***										

**** В индикативната финансова таблица са включени дейности и проекти, както на Община Бобов дол, така и на местния бизнес, инвеститори,земеделски производители и НПО от региона.***

V. СИСТЕМА ОТ ИНДИКАТОРИ И ДЕЙСТВИЯ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА

Организацията на изпълнението на общинския план за развитие на община Бобов дол включва следната последователност от действия, свързани с:

- ресурсното осигуряване и разпределяне на средствата при реализацията на мерките;
- функционалната, институционалната и териториалната организация на действията по изпълнение на мерките, програмите и проектите на плана;
- оперативното управление и координацията между участниците в процеса на реализация;
- мониторингът /наблюдението/, оценката и контролът на изпълнението по отношение на целите, действията, ресурсите и резултатите;
- актуализацията и усъвършенстването на самия планов документ;
- осигуряването на публичност и прозрачност на процеса на разработване, приемане и реализация на плана, което пряко се свързва със засилване на демократичността в управлението.

Всички тези етапи на реализацията следва да бъдат програмно, ресурсово, кадрово и организационно осигурени.

Ресурсното осигуряване и разпределение на средствата при реализация на мерките в рамките на общинския план за развитие на община Бобов дол се осъществява чрез разработената индикативна финансова таблица. Тя дава числен финансов и времеви израз на предвидените в плана мерки.

Основните източници за финансиране на планираните дейности и проекти са:

- национални източници, включващи средствата на държавното финансиране – републикански бюджет, общински бюджети, от търговски дружества с държавно и общинско участие и финансиране от частни търговски дружества;
- средства с източник Европейския съюз – Структурни фондове и Кохезионен фонд на ЕС, чрез българските оперативни програми – ОПРР, ОПОС, ОПАК, ОПРЧР, ОПТП и др., както и други програми на Общността;
- безвъзмездни средства от други източници и донорски програми;
- привлечени средства чрез кредитни инструменти и инвестиционни фондове.

Програмата за реализация на АДИОПР и по-специално индикативната финансова таблица следва да се обвържат с процедурата по изработването на проекта на бюджет на

общината. В индикативната финансова таблица в резултат от извършен мониторинг и оценка е възможност да се правят целесъобразни оперативни и текущи изменения по промяна на размера на определени средства или прехвърляне на конкретни ресурси, както и да се актуализират отделни източници на финансиране, срокове, приоритети и конкретни изпълнители на мерки от плана.

Функционалната, институционалната и териториалната организация на действията по изпълнение на мерките, програмите и проектите на плана се осъществят от общинския съвет и кметът на община Бобов дол, като за целта тези въпроси следва да се решат в рамките на Наредба, приета от общинския съвет, с която да се уредят всички въпроси свързани с текущото управление на реализацията на общинския план за развитие.

Наблюдението на изпълнението на АДИОПР е задача на Общинския съвет на община Бобов дол и на Кмета на общината. Това налага съветът да вземе решение за създаване по предложение на кмета на работна група за наблюдение на плана. На основа на взетото решение кметът издава заповед за нейното създаване.

Групата за наблюдение следва да включва представители на съвета и експерти от състава на общинската администрация, като организацията и функционирането й се регламентира с решение на ОбС /Наредбата за текущо управление на реализацията на общинския план за развитие/.

Групата за наблюдение:

- Разглежда и предлага за утвърждаване на индикаторите за наблюдение на степента на изпълнение на плана. В правомощията на съвета е той да утвърди по предложение на кмета на общината изготвеното предложение от групата, като съответно определя техния конкретен набор и стойностите им;
- Периодично извършва преглед на постигнатия напредък и докладва на ръководството на общината състоянието и възможните мерки;
- Обсъжда резултатите и степента на достигане на целите и приоритетите, изготвя отчет за постигнатите резултати;
- Разглежда резултатите от междинната оценка, ако такава е възложена и прави предложение пред ръководството на общината за предприемане на необходимите действия;
- Ежегодно изготвя доклад за изпълнението, като предлага мерки за промяна, ако това е наложително. Докладът и мерките се предлагат на кмета за последващо внасяне и разглеждане от съвета;

- Прави предложения за усъвършенстване на плана, както и за преразпределяне на средствата по мерките, програмите и проектите.

В рамките на дейността си групата за наблюдение изготвя регулярни или конкретни отчети, които предоставя на съвета и кмета на общината. В отчетите се оценява и прогреса при реализацията на плана и изпълнението на показателите и индикаторите.

Мониторингът води до засилване потенциалните възможности за реализация на общинския план за развитие. Чрез прилагането му е възможно да се подобри сътрудничеството между различните участници и актьори, които си комуникират при изпълнението на плана, като широко се прилага принципа на прозрачност, публичност и партньорство. Внасянето на елементи на обществено обсъждане води до реално обогатяване на ОПР с участието на населението на общината.

Важен момент при организацията на мониторинга е определянето на неговите водещите компоненти. Най общо тук се включва:

- Определяне на система от индикатори за измерване степента на изпълнение **(Виж Приложение 1);**
    - Създаване на механизъм за измерване и проследяване на водещите параметри;
    - Избор и адаптиране на механизми за сравнение и оценка на резултатите;
    - Оценка на резултатите и предприемане на корекции при значими отклонения.

От гледна точка информационното осигуряване на мониторинга важен е въпросът за събираемостта на данните за самото оценяване – те следва да са редовни /официализирани/, верифицирани, релевантни на заложените цели и прости. Това налага да се осъществява периодична координация и съвместен обмен на информация между общинската администрация на Бобов дол, ТСБ, ДБТ, ОДЗ и др. институции за набиране и анализиране на текущи данни и информационни източници.

Наблюдението и оценката следва да проследяват не само използването на финансовия и ресурсен потенциал, но активно да отчитат и физическия прогрес върху територията на общината /настъпващи промени в състоянието на средата в резултат от предприети интервенции/. Това изисква набор от специфични индикатори и възможност за алтернативност и адаптивност при оценяване изпълнението на плана.

VI. ПРИЛАГАНЕ НА ПРИНЦИПА НА ПАРТНЬОРСТВО И ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ

Съгласно Закона за регионалното развитие, един от основните принципи, на които се основава провеждането на държавната политика за регионално развитие, е принципът за партньорство, публичност и прозрачност на всички нива при осъществяване на планирането, програмирането, финансирането, наблюдението и оценката.

Съгласно чл. 37, ал. 2 от Правилника за прилагане на Закона за регионалното развитие (ППЗРР), Общинският план за развитие и решението на общинския съвет за неговото приемане се публикуват на страницата на общината в интернет, което ще бъде своевременно изпълнено от Общинска администрация – Бобов дол. В рамките на всеки проект, предвиден за изпълнение до 2013 г. ще бъдат предвидени мерки и адекватни действия за информиране и публичност, в т.ч. периодични информационни кампании сред целевите групи.

В съответствие с чл. 91, ал. 2 от ППЗРР, за резултатите от наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие се разработва годишен доклад, който ще се публикува на страницата на общината в Интернет.

При разработването на АДИОПР на Бобов дол беше приложен принципа на партньорство, чрез включване на широк кръг заинтересовани страни, както в процеса на планиране, така и в процесите на обсъждане и консултиране, идеи за финансиране, изпълнение, наблюдение, оценка и контрол.

Прилагането на принципа на партньорство включва информиране за АДИОПР на всички заинтересовани страни, възможност за изразяване на мнения и представяне на предложения чрез формални и неформални работни срещи с по-тесен кръг участници, осъществяване на широко консултиране чрез организиране на публични дискусии, в т.ч. и чрез интернет, участие във формални структури за планиране и мониторинг със състав, основан на принципа на партньорството - власти на различните равнища, социални и икономически партньори, гражданско общество.

Планът е ориентиран основно към дейности в сферата на компетенция на местните власти, като ключови партньори на местно равнище се явяват НПО, представители и сдружения на бизнеса, изследователски и научни институции.

Изграждането на ефективни партньорства в процеса на планиране и изпълнение ще даде възможност да се реализира по-голяма икономическа целесъобразност и да се укрепи потенциала за разкриване на нови пътища към привличането на средства. Партньорството

ще допринесе за доизграждане на връзки между различните субекти с влияние върху местното развитие.

В процеса на изпълнение на АДИОПР на община Бобов дол за периода 2011-2013 г. следва да бъде широко застъпено публично-частното партньорство като инструмент за оптимизиране на предоставяните продукти и услуги за обществото.

Участието на партньорите на всички нива на подготовка, съгласуване, обсъждане и контрол на изпълнението гарантира прозрачност, компетентност, ефективност и реалистичност на Общинския план за развитие. Чрез тях той се обогатява както с друга гледна точка, освен тази на местната власт, така и с инструментите на гражданското общество, които се основават на прякото участие на гражданите и техните организации в управлението и процеса на взимане на решения.

Осигуряването на необходимата и своевременна информация и публичност на процеса на разработване, актуализиране, съгласуване и изпълнение на Общинския план за развитие се осъществява от Кмета на община Бобов дол и общинския съвет в съответствие с техните компетенции. В процеса на наблюдение на изпълнението на Общинския план за развитие следва да се осигурява участието на граждани, физически и юридически лица като се спазва принципа за партньорство, публичност и прозрачност.

Предизвикателството, което е на дневен ред пред общинската администрация и екипа за управление, е да бъдат осъществени необходимите стъпки за непрекъснатото информиране и въвличането на социално-икономическите партньори и заинтересованите страни в ефективното изпълнение, наблюдението и оценката на актуализирания ОПР.

Информираността на гражданите и обществената подкрепа са от особено значение за успешното реализиране на Общинския план за развитие и за осигуряването на интегрирано устойчиво местно развитие. Местните органи на управление в община Бобов дол трябва да се стремят да осигурят условия за:

- Периодични срещи между заинтересованите страни;
- Участие в съвместни проекти;
- Привличане на представители на заинтересованите страни в наблюдението на изпълнението на Общинския план за развитие;
- Организиране на форуми и други събития в рамките напроекти за идентифициране на основните форми за взаимодействие, разпределяне на отговорностите и мобилизиране на местните ресурси;

- Включване на местната общност и поддържането на контакти с местните граждански групи и институции, с цел осигуряване на прозрачност в местната политика;
- Своевременно информиране на обществеността чрез сайта на общината в Интернет за предприетите действия от страна на администрацията по реализацията на актуализирания Общински план за развитие;
- Изпълнението на Общинския план за развитие изисква дългосрочни усилия, но той може да се изпълни успешно, само ако се прилага стъпка по стъпка, т.е. като се изпълняват поетапно отделните проекти, залегнали в него с осигуряване на адекватна информираност, участие и мотивация на заинтересованите страни и цялата местна общност.

В заключение можем да обобщим, че осигуряването на необходимата и своевременна информация и публичност на процеса на актуализиране, съгласуване и изпълнение на Общинския план за развитие се осъществява от Кмета на община Бобов дол и Общинския съвет в съответствие с техните компетенции. В процеса на наблюдение на изпълнението на Общинския план за развитие следва да се осигурява участието на граждани, физически и юридически лица като се спазва принципа за партньорство, публичност и прозрачност.

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ, ГРАФИКИТЕ, СХЕМИТЕ

Таблица 1: Разстояния в километри до някои градове в България
Таблица 2: Основни данни за община Бобов дол и останалите общини в област Кюстендил
Таблица 3: Селищна структура на община Бобов дол - 2011 г.
Таблица 4: Население в община Бобов дол 2005 - 2011 г.
Таблица 5: Население в община Бобов дол по местоживеене и пол към 01.02.2011 г.
Таблица 6: Население в община Бобов дол по етнически и възрастови групи към 01.02.2011
Таблица 7: Население в община Бобов дол под, във и над трудоспособна възраст 2005-2010
Таблица 8: Население на 7 и повече години в община Бобов дол по образование
Таблица 9: Естествен прираст на населението на община Бобов дол 2005-2010 г.
Таблица 10: Заселени, изселени и механичен прираст в община Бобов дол 2005-2010 г.
Таблица 11: Население по постоянен адрес в община Бобов дол 2005 - 2010 г.
Таблица 12: Брой регистрирани безработни в община Бобов дол 2006-2011 г.
Таблица 13: Безработица в община Бобов дол по възрастови групи за 2006-2011 г.
Таблица 14: Безработица в община Бобов дол по образование за 2006-2011 г.
Таблица 15: Медицински персонал в община Бобов дол за периода 2008 - 2010 г.
Таблица 16: Училища, учители и ученици в община Бобов дол по учебни години (брой)
Таблица 17: Детски градини в община Бобов дол за периода 2005 - 2010 г.
Таблица 18: Предприятия (без финансовите) в община Бобов дол по икономически дейности
Таблица 19: Основни икономически показатели на нефинансовите предприятия
в община Бобов дол по основни икономически дейности 2008-2009 г.
Таблица 20: Предприятия (без финансовите) по групи според броя на заетите в тях в община Бобов дол в за периода 2005 – 2009 година (брой)
Таблица 21: Среден годишен брой на наетите лица по трудово и служебно правоотношение в община Бобов дол за 2006-2008 г.
Таблица 22: Средна годишна работна заплата в община Бобов дол за 2005-2008 г. (лева)
Таблица 23: Земеделски производители за 2005-2010 г.
Таблица 24: Пазар на земята в община Бобов дол за 2005-2009 г.
Таблица 25: Общи площи и средни добиви за основните култури, отглеждани в община Бобов дол
Таблица 26: Разпределение на горските площи в община Бобов дол по видове собственост

Фиг. 1: Карта на област Кюстендил
Фиг. 2: Разпределение на площта на община Бобов дол по видове територии
Фиг. 3: Население по пол и възраст в община Бобов дол към 01.02.2011 г.
Фиг. 4: Население по местоживеене, възраст и юридическо семейно положение
Фиг. 5: Динамика на безработицата в община Бобов дол 2006-2011 г.

Приложение 1

АКТУАЛИЗИРАНИ ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА

- Брой предприятия в общината
- Произведена продукция в нефинансовите предприятия на общината (хил. лева)
- Нетни приходи от продажби в нефинансовите предприятия на общината (хил. лева)
- Печалби в нефинансовите предприятия на общината (хил. лева)
- Средна годишна работна заплата в общината (лева)
- Местни и чуждестранни инвестиции в общината (лева)
- Коефициента на заетост (%)
- Равнище на безработица (%)
- Изградена нова канализационна мрежа (км);
- Обновени водопроводни и канализационни мрежи (км);
- Изграждане на пречиствателни станции (брой)
- Премахнати нерегламентираните сметища (брой)
- Рехабилитация и подобрение на общински и други пътища в лошо състояние (км)
- Рехабилитирана и подобрена улична мрежа в лошо състояние (км)
- Брой на създадените "он-лайн" административни услуги
- Брой регионални клъстери и мрежи
- Брой на фирмите, участващи в регионални клъстери и мрежи
- Брой новосъздадени местни туристически продукти и/или услуги
- Брой места за настаняване и/или средства за подслон
- Брой реализирани нощувки в местата за подслон и настаняване
- Брой общински служители, участвали в програми за обучение
- Брой на компютрите на 100 ученика в училищата
- Брой на Интернет места на 100 ученика в училищата
- Брой включени безработни лица в квалификационни курсове
- Брой социални услуги, предоставяни в общността
- Декари обработваеми земеделски площи
- Декари поливни земеделски площи
- Декари новозалесени площи в горското стопанство
- Брой детски площадки и спортни площадки
- Икономии от внедрени общински мерки за енергийна ефективност (кW)

Приложение 2

СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА БОБОВ ДОЛ

ВИЗИЯ

Община Бобов дол – утвърден център в Югозападна България за конкурентоспособно производство на електроенергия, добив на въглища и развито селско стопанство, осигуряващ високо качество на живот на населението, растеж, заетост и гарантиращ опазването на околната среда.

ГЛАВНА СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ

Постигане на стабилни и високи темпове на икономически растеж в община Бобов дол, доближаване до средните социално-икономически критерии и параметри на жизнената среда за общините от Европейския съюз, чрез:

- **привличане на чуждестранни инвестиции**
- **развитие на трансграничното сътрудничество**
- **ефективно управление на околната среда**

Основна ЦЕЛ 1

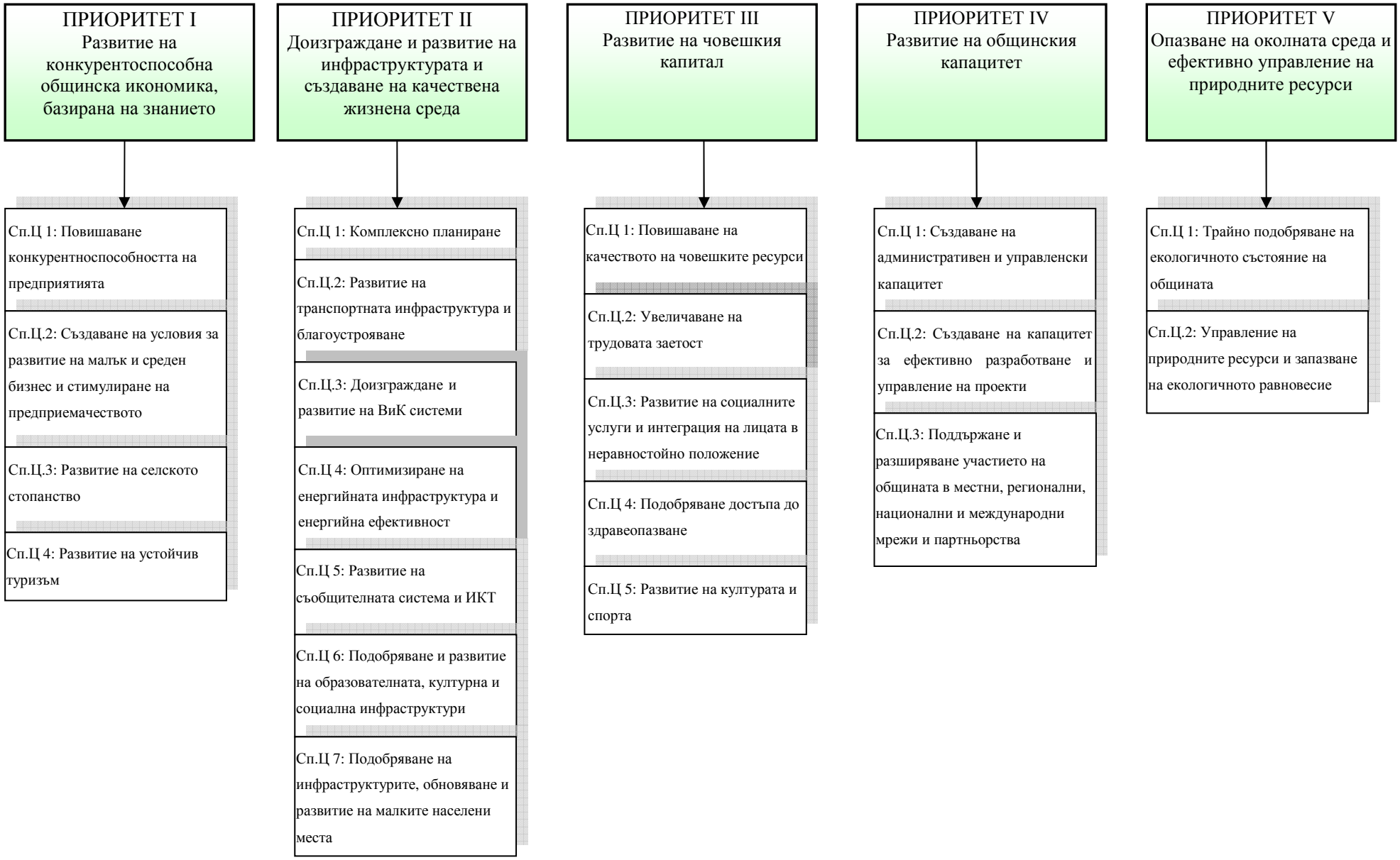
Социално-икономическо развитие, устойчивост и растеж, на базата на "икономика на знанието".

Основна ЦЕЛ 2

Комплексно развитие на инфраструктурта за достигане на европейските стандарти.

Основна ЦЕЛ 3

Развитие на човешките ресурси, активна социална политика, съхраняване на културно-историческото наследство и околната среда.

ПРИОРИТЕТ I
Развитие на конкурентоспособна общинска икономика, базирана на знанието
Сп.Ц 1: Повишаване конкурентноспособността на предприятията
Сп.Ц.2: Създаване на условия за развитие на малък и среден бизнес и стимулиране на предприемачеството
Сп.Ц.3: Развитие на селското стопанство
Сп.Ц 4: Развитие на устойчив туризъм
ПРИОРИТЕТ II
Доизграждане и развитие на инфраструктурата и създаване на качествена жизнена среда
Сп.Ц 1: Комплексно планиране
Сп.Ц.2: Развитие на транспортната инфраструктура и благоустрояване
Сп.Ц.3: Доизграждане и развитие на ВиК системи
Сп.Ц 4: Оптимизиране на енергийната инфраструктура и енергийна ефективност
Сп.Ц 5: Развитие на съобщителната система и ИКТ
Сп.Ц 6: Подобряване и развитие на образователната, културна и социална инфраструктури
Сп.Ц 7: Подобряване на инфраструктурите, обновяване и развитие на малките населени места
ПРИОРИТЕТ III
Развитие на човешкия капитал
Сп.Ц 1: Повишаване на качеството на човешките ресурси
Сп.Ц.2: Увеличаване на трудовата заетост
Сп.Ц.3: Развитие на социалните услуги и интеграция на лицата в неравностойно положение
Сп.Ц 4: Подобряване достъпа до здравеопазване
Сп.Ц 5: Развитие на културата и спорта
ПРИОРИТЕТ IV
Развитие на общинския капацитет
Сп.Ц 1: Създаване на административен и управленски капацитет
Сп.Ц.2: Създаване на капацитет за ефективно разработване и управление на проекти
Сп.Ц.3: Поддържане и разширяване участието на общината в местни, регионални, национални и международни мрежи и партньорства
ПРИОРИТЕТ V
Опазване на околната среда и ефективно управление на природните ресурси
Сп.Ц 1: Трайно подобряване на екологичното състояние на общината
Сп.Ц.2: Управление на природните ресурси и запазване на екологичното равновесие